

FORSVARET
Forsvarets høgskole

Kina og Russland
På vei mot en ny allianse?

Jan Killip

Masteroppgave
Forsvarets høgskole
Høst 2019

Forord

Innlevering av denne masteroppgaven markerer slutten på perioden som deltidselev ved Forsvarets høgskole, og et treårig prosjekt om å fullføre en mastergrad ved siden av jobb og familieliv. Det har vært svært lærerike år, men det har også vært krevde og tidvis frustrerende.

Denne masteroppgaven er ingen soloprestasjon. Først vil jeg rette en takk til min veileder, Øystein Tunsjø, for å ha tatt seg tid i en ellers hektisk hverdag til å hjelpe til med problemstilling og teori. Videre vil jeg takke mine kolleger i Hæren og Forsvarsdepartementet for god støtte og forståelse, og ikke minst dere som har tatt dere tid til å lese oppgaven og komme med verdifulle innspill.

Jeg vil også takke biblioteket. Uten raske svar og god service ville det hele vært mye vanskeligere. Takk til medstudenter for det faglige og det sosiale gjennom de tre årene. Dere har uten tvil utvidet min horisont som menneske og ikke minst min forståelse for andre forsvarsgrener.

Sist, men ikke minst, en stor takk til Didrik, Madeleine og Beate. Takk for at dere nok en gang tar belastningen det medfører når mitt arbeid krever noe ekstra.

Oslo, 2. desember 2019

Jan Killip

Sammendrag

Hensikten med denne studien er å undersøke samarbeidet mellom Russland og Kina, for å belyse om det bilaterale forholdet kommer til å fortsette som et strategisk partnerskap, eller om det vil utvikle seg i retning av en allianse.

Studien er gjennomført i lys av problemstillingen «*Kina og Russland – På vei mot en ny allianse?*». For å kunne belyse problemstillingen har jeg besvart to forskningsspørsmål. Det første spørsmålet omhandler hvordan vi skiller mellom partnerskap og allianser. Det andre spørsmålet omhandler hvilken retning samarbeidet mellom Kina og Russland vil kunne ta.

For å besvare spørsmålene har jeg benyttet kvalitativ metode i form av dokumentanalyse. Teorien består hovedsaklig av allianseteori fra realismen i form av maktbalanseteori. Empirien som er innhentet består av offentlige dokumenter, forskningsartikler, rapporter og andre nettsider, hovedsaklig fra vestlige land.

Studien analyserer samarbeidet mellom Kina og Russland og oppsummerer med at Kina og Russland ikke vil danne en formell allianse. Istedet vil de fortsette å utvikle et funksjonelt og stabilt strategisk partnerskap som er tjener begge lands interesser gjensidig. Kina og Russland vil fortsette å bekymre seg over USA sin makt og innflytelse og opprettholde sin felles motstand mot hegemoniet. Ulike variabler vil kunne spille inn og påvirke dette, i tillegg til at det kan dukke opp uforutsette globale hendelser som terrorangrep, klimakrise eller finanskriser som kan påvirke forholdet mye på kort tid.

Summary

The purpose of this thesis is to examine the cooperation between Russia and China to shed light on whether the bilateral relationship will continue as a strategic partnership, or develop towards an alliance.

The thesis has been carried out in the light of the question: “*China and Russia- Towards a new alliance?*”. To shed light on the question I have answered two research questions. The first question deals with the way we distinguish between partnership and alliances. The second question deals with what direction the cooperation between China and Russia might take.

To answer the research questions I have employed a qualitative approach through document analysis. The theory consists mainly of alliance theory in the form of the balance of power theory. The empirical data consist of public documents, research articles, reports and other web pages, mainly from western countries.

The thesis analyses the cooperation between China and Russia and concludes that China and Russia will not enter a formal alliance. Instead they will continue to develop a functional and stable partnership that serves their mutual interests. China and Russia will continue to worry about USA’s power and influence, and maintain their common opposition to its hegemony. However, different variables might influence this. Unforeseen global events such as terrorist attacks, a climate crisis or financial crisis might pop up and influence the relationship substantially in a short time.

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	7
1.1 Bakgrunn	7
1.2 Problemstilling	9
1.3 Avgrensninger	9
1.4 Disposisjon	9
2 Metode	10
2.1 Forskningsmetode og design	10
2.2 Kilder, troverdighet og gyldighet	11
3 Allianseteori	14
3.1 Definisjoner	14
3.2 Maktbalanse og allianser	19
4 Sino-russisk samarbeid	27
4.1 Økende asymmetri og retorikk	28
4.2 Økonomisk samarbeid	29
4.3 Militært samarbeid	32
5 Analyse	39
5.1 Økende asymmetri	40
5.2 Retorikk	43
5.3 Økonomisk samarbeid	46
5.4 Militært samarbeid	48
5.5 Oppsummering	50
6 Avslutning	52
Litteraturliste	53

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

I 1949 vant Folkerepublikken Kina (Chinese Communist Party) borgerkrigen i Kina med god støtte fra Sovjetunionen, og dens første leder Mao Zedong uttalte «The Soviet Communist Party is our best teacher and we must learn from it» (Bolt & Cross, 2018, s. 8). Den 14. februar 1950 reiste Mao til Moskva for å signere «The Sino-Soviet Treaty of Friendship and Alliance and Mutual Assistance».

Kina var avhengig av bistand. De adopterte store deler av økonomimodellen til Sovjetunionen, og fikk opplæring i å lage 5-årsplaner. Kina kjøpte mye sovjetisk militærutstyr og rustet opp sin militærindustri. Parallelt styrket Kina hæren ved å øke og forbedre militær trening og øving av Peoples' Liberation Army (PLA).

Det skulle riktignok ikke ta mange år før forholdet surnet. Grensen mellom Russland og Kina er en av de lengste i verden (Bin, 2015b). Like lang er også grensedisputtene mellom nasjonene som vi kan spore tilbake til Qing dynastiet, der Kina ufrivillig måtte avstå 1 million kvadratkilometer av sitt landområde til Russland. Grensekonflikter har vært med på å skape en vedvarende mistro og mistenksomhet mellom nasjonene, og allerede noen år etter Stalins død i 1953 refererte Mao til østeuropeere som svake og et folkeslag man ikke måtte plukke opp negative sider fra (Bolt & Cross, 2018, s. 9).

I 1960 trakk Sovjet sine utsendinger hjem fra Kina, og i den Sino-Indiske krigen i 1962 valgte Sovjet å være en uttalt nøytral part selv om de støttet India økonomisk og militært. På 60-tallet krevde Kina at Sovjet skulle trekke seg tilbake til de gamle grenseområdene, og begge land styrket militære avdelinger langs grensen. Utviklingen videre førte til den Sino-Sovjetiske splittelse, og i 1969 var forholdet slik at det var i ferd med å bryte ut krig. Både Kina og Russland hadde et ønske om å lede den kommunistiske revolusjonen i verden, og var lite interessert i å ha den andre part i sitt nærområde. Sovjets støtte til Vietnam i Vietnamkrigen skapte derfor ytterligere friksjon mellom dem. Da Kina på sin side invaderte det «sovjetiserte» Vietnam i 1979 valgte Moskva å ikke respondere. Da Sovjet gjennomførte sitt kupp og sin proxy-krig mot Vesten i Afghanistan, forholdt Kina seg nøytral. Utover 80-tallet ble forholdet mellom Kina og Russland gradvis bedre, og Mikhail Gorbachev reiste til

Beijing i 1989 for å normalisere forholdet og imøtekomme kineserne i deres fanesaker (Bolt & Cross, 2018, s. 10).

Etter Sovjetunionens fall i 1991 besøkte den russiske presidenten, Boris Yeltsin, Kina kort tid etter sin påtøpping som statsleder. Til tross for innledende forsøk på 90-tallet om å nærme seg Vesten, snudde Russland seg etterhvert mot blant annet Kina. I årene etter gjorde landene store fremskritt innen grensetvistene i øst, og samarbeidet ble i 1996 omtalt som et strategisk partnerskap (Bolt & Cross, 2018, s. 11).

«The Shanghai Five» ble grunnlagt av Kina, Russland, Kasakhstan, Kirgistan og Tadsjikistan i 1996 i den hensikt å blant annet balansere det amerikanske hegemoniet. I 2001 ble Usbekistan med og de dannet «The Shanghai Cooperation Organization» (SCO) som siden den gang har bidratt til regional sikkerhet, felles militærøvelser, kulturell utveksling og økonomisk samarbeid. I 2001 undertegnet også Russland og Kina «*The Treaty of Good Neighborliness and Friendly Cooperation*», som satte fokus på et bilateralt forhold basert på gjensidig respekt for suverenitet og territorial integritet, ingen inngripen i indre anliggender, likhet og gjensidig fordeler (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 2001).

Etter finanskrisen i 2008 var Kina en viktig økonomisk støttespiller for Russland og holdt liv i den russiske energisektoren takket være import og utlån. Den russiske annekasjonen av Krim, og intervensjonen i Ukraina i 2014, med påfølgende sanksjoner fra Vesten, har dyttet Russland ytterligere mot Kina. Bilateralt har de i den senere tid hatt økt interaksjon innenfor energi og forsvar. I FNs sikkerhetsråd har de samarbeidet og kontret vestlige initiativ rettet mot Assads regime i Syria. Russland og Kina har også vært en drivkraft i forbindelse med de internasjonale organisasjonene BRICS (Brasil, Russland, India, Kina, Sør-Afrika) og SCO (Bekkevold & Lo, 2019). Den 5.-7. Juni 2019 besøkte den kinesiske presidenten Xi Jinping Russlands president Vladimir Putin. I tillegg til å signere en joint statement på «strengthening global strategic stability», ble det også signert nesten tretti bilaterale samarbeidsdokumenter som omhandlet økonomi og handel, energi, teknologi og vitenskap, luftfart, jordbruk og utdanning (Desheng & Qi, 2019).

Til tross for at samarbeidet har utviklet seg positivt de siste 20 årene, er det ulike problemområder innenfor det økonomiske og militære samarbeidet som står frem og gjør

samarbeidsforholdet skjørt (Bekkevold, 2018a). Et annet aspekt er den økende asymmetrien mellom Kina og Russland. Hvilken retning samarbeidet vil ta fremover er derfor noe usikkert.

1.2 Problemstilling

Hensikten med denne studien er å undersøke samarbeidet mellom Russland og Kina, for å belyse om det bilaterale forholdet kommer til å fortsette som et strategisk partnerskap, eller om det vil utvikle seg i retning av en allianse. Studien er gjennomført i lys av følgende problemstilling:

«Kina og Russland – På vei mot en ny allianse?»

For å kunne belyse problemstillingen vil jeg besvare to spørsmål. Det første spørsmålet omhandler hvordan vi skiller mellom partnerskap og allianser. Det andre spørsmålet omhandler hvilken retning samarbeidet mellom Kina og Russland vil kunne ta. Vi kan ikke være sikre på hva fremtiden bringer, men jeg vil ved hjelp av teori og relevant empiri forsøke å belyse og predikere hva slags retning det vil kunne ta.

1.3 Avgrensninger

Studien tar hovedsaklig utgangspunkt i det økonomiske og militære samarbeidet mellom Kina og Russland i perioden fra 2014 og frem til i dag. I enkelte tilfeller vil det være nødvendig å sammenligne noe av empirien med et tidligere tidspunkt enn dette. Gitt de tidsmessige begrensningene, og det omfang som potensielt ligger til problemstillingen, mener jeg dette vil kunne belyse problemstillingen på en god måte. Studien fokuserer på den overordnede bilaterale relasjonen mellom landene, med enkelte innspill av regionale og globale relasjoner. I en tid der stormaktspolitikken er på vei tilbake med en mer konfronterende retning, synes det naturlig å benytte allianseteori i form av maktbalanseteori fra realismen. Teorien er ansett som er blant de viktigste i å forstå staters opptreden i det internasjonale systemet, og hvordan allianser formes. Den siste avgrensningen er at jeg kun vil benytte meg av ugraderte kilder.

1.4 Disposisjon

Studien er organisert i seks kapitler.

Kapittel 1 – Innledning gir en bakgrunn for oppgaven, presenterer problemformuleringen, avgrensninger for oppgaven og disposisjon.

Kapittel 2 – Metode, beskrive de metodiske valg som gjort for å besvare studiens problemstilling. Kapitlet innleder med en kort redegjørelse for valg av undersøkelsesopplegg, samt betraktninger om valgene som har vært gjort.

Kapittel 3 – Teori presenterer definisjoner og allianseteori fra realismen i form av maktbalanseteori.

Kapittel 4 – Sino-russisk samarbeid beskriver hva slags samarbeid som foregår mellom Russland og Kina, med et spesielt fokus på det økonomiske og militære samarbeidet etter 2014.

Kapittel 5 – Analyse drøfter empirien fra kapittel 4 i lys av teorien fra kapittel 3. Temaene som analyseres er økende asymmetri, retorikk, økonomisk samarbeid, militært samarbeid. Tilslutt oppsummeres de viktigste funnene.

Kapittel 6 – Avslutning oppsummer oppgaven generelt, og de viktigste funnene som har blitt belyst i denne oppgaven.

2 Metode

Hensikten med dette kapitlet er å beskrive de metodiske valg som gjort for å besvare studiens problemstilling. Kapitlet innleder med en kort redegjørelse for valg av undersøkelsesopplegg, samt betraktninger om valgene som har vært gjort. Ved å redegjøre skapes transparens slik at det er mulig etterprøve oppgavens funn og konklusjoner. Til slutt drøftes studiens validitet og reliabilitet.

2.1 Forskningsmetode og design

Ingen undersøkelse kan i praksis gi noe mer enn en liten flik av virkeligheten, men jo flere ulike metoder vi anvender, jo mer utfyllende informasjon har vi til å sette sammen en helhet som kan gi et nærmere bilde av virkeligheten. Flere undersøkelser på samme fenomen gir muligheten til å utfylle, kontrollere eller kontrastere hverandre (Jacobsen, 2015, s. 174).

Denne oppgaven vil være med på å belyse en av mange fliker på temaet Kina og Russland.

Studiens problemstilling er beskrivende og eksplorerende, og en kvalitativ tilnærming er derfor hensiktsmessig. En slik tilnærming er i utgangspunktet induktiv, og jeg vil forsøke å

kunne generalisere forholdet mellom Russland og Kina gjennom å se på de enkelte fakta i deres opptreden og samhandling (Jacobsen, 2015, s. 64, 124). Fordi studien har få undersøkelsesenheter (statene Kina og Russland) kan det kalles et intensivt opplegg. I et intensivt opplegg handler det om å bringe fram nyanser og gå i dybden av et fenomen som er lite kjent. Thomassen (2012) kaller denne typen studier «*virkelighetsnære*», og den vil derfor kunne score høyt på intern gyldighet, samt være godt egnet for teoretisk generalisering (Jacobsen, 2015, s. 91).

Det er flere fordeler og ulemper knyttet til kvalitative data. For det første krever innsamling av kvalitative data mindre grad av pre-strukturering. Det gjør at jeg som forsker kan legge få føringer på informasjonen som jeg innhenter utover de avgrensninger som er beskrevet i kapittel 1.3. Selve struktureringen skjer etter at dataen er samlet inn, noe som gir mindre risiko for at noe velges bort før datainnsamlingen finner sted. Når informasjonen er samlet inn skal den struktureres, kategoriseres og analyseres, og i den fasen vil mine holdninger og forutinntattheter utvalget og fortolkningen av dataen videre. Eksempelvis ved at jeg kun velger ut artikler som taler for en formell allianse mellom Kina og Russland.

For det andre gir åpne kvalitative data muligheten til å fange opp nyanser, og vil kunne favorisere en problemstilling som er kompleks og inneholder variasjon. Nyanserikdom betyr samtidig at det i mindre grad er det generelle som fanges opp, og gjør at jeg som forsker kan møte på generaliseringsproblemer og ekstern gyldighet med kompleks data (Jacobsen, 2015, s. 131).

For det tredje er en kvalitativ tilnærming fleksibel, og undersøkelsesprosessen kan i større grad være en interaktiv prosess, det vil si at problemstilling og datainnsamlingsmetoden kan spisses etterhvert som studien går sin gang. Dette gjør samtidig at skillet mellom datainnsamling og analyse kan virke noe uklart, og at fleksibiliteten snarere blir et problem ved at jeg for eksempel ikke klarer å avslutte datainnsamlingen, eller at problemstillingen justeres ut av kontekst.

2.2 Kilder, troverdighet og gyldighet

Jeg vil i denne oppgaven benytte meg av dokumentundersøkelse i datainnsamlingen. Da det ikke er mulig for meg å innhente primærdata grunnet språkbarrierer, vil jeg benytte meg av

blant annet offentlige dokumenter, forskningsartikler, rapporter og andre nettsider – dette kalles sekundærdata (Jacobsen, 2015, s. 170).

Sekundærdata betyr at jeg som forsker benytter meg av data hentet fra kilder som er produsert av andre, og som kan ha andre hensikter enn det jeg har. Det kan medføre det Jacobsen (2015, s. 171) kaller et misforhold. Dataen er som regel skreddersydd til sitt opprinnelige formål, og det vil kunne gi begrensninger på hva jeg kan få ut dem. Årsaken til dette er at andre har bestemt variabler, verdier og enheter, samt at det er ferdig transformerte data som ikke nødvendigvis passer med mitt behov. Det har allerede foregått en sterk utsiling av informasjon i prosessen. Uten tilgang på rådata må slik manipulering tas høyde for når jeg skal vurdere i hvilken grad jeg kan stole på kildene der jeg ikke har kunnet påvirke påliteligheten til dataen selv. På den ene siden er skriftlig informasjon lite spontan, og den kan derfor sies å være både reflektert, gjennomtenkt og bearbeidet. På den andre siden er det manglende spontanitet som gjør at dataene også kan være skrevet og forvridt på en måte som skal gi et spesielt inntrykk, til en bestemt tid til en utvalgt gruppe.

Jeg vil i studien benytte meg hovedsakelig av det som kalles for «*andrehåndskilder*». Andrehåndskilder defineres her som informasjon fra en person som ikke selv har vært til stede ved en hendelse, men som har hørt den fra andre. Ulempen med slike kilder er at desto flere personer kilden har gått gjennom før den leses av meg, desto flere fortolkninger og manipuleringer av den opprinnelige informasjonen har potensielt funnet sted (Jacobsen, 2015, s. 189). I denne oppgaven vil jeg også måtte benytte meg av oversatte tredjehåndskilder, da jeg ikke vil kunne lese andrehåndskilder på originalspråket.

Et sentralt aspekt når en kildes pålitelighet skal vurderes, er å se på hvem som opprinnelig var tiltenkt som mottakeren for informasjonen. Her skiller det mellom private og offentlige kilder. Private kilder er informasjon som ikke er tiltenkt å publiseres for andre, eksempelvis et internt notat i et department eller en dagbok. Offentlige kilder er informasjon som ofte er tenkt publisert for et større publikum, og har til hensikt å skape et spesielt inntrykk av en situasjon eller en hendelse. Forskjellen mellom de handler ikke om kvalitet, gyldighet eller pålitelighet, men snarere at de gir ulik informasjon. Et internt notat i en bedrift kan vise til en stor pågående konflikt i ledelsen, men et offentlig pressenotat forteller bare om at sjefen i bedriften trekker seg. Private kilder kan i større grad hjelpe til å forstå hva som faktisk har skjedd, men offentlige kilder blir viktige dersom man ønsker å forstå hvordan forfatteren har

ønsket å bli oppfattet av andre (Jacobsen, 2015, s. 189-190). I denne oppgaven vil for eksempel min bruk av avisartikler eller publiserte rapporter fremstå som offentlige kilder. Jeg må bare være bevisst at selv om noe ligger åpent for alle på internett, betyr ikke dette at kilden ikke er privat. I tillegg til å analysere hvem den tiltenkte mottakeren av informasjonen er, må vi også se til hvem avsenderen av informasjonen er. Denne utfordringen blir aktuell i den nåværende sikkerhetspolitiske situasjonen med skille mellom øst og vest, hvor det er tydelig at det kinesiske og russiske lederskapet fremmer egne narrativ, og også fra vestlig side kommer det informasjon som er farget av situasjonen. Dette kan påvirke gyldigheten av informasjonen som samles inn. Risikoen for at jeg bruker fordreid informasjon er tilstede, og vil kunne påvirke gyldigheten av konklusjonene i denne studien. Den risikoen har jeg forsøkt redusere ved å bruke et bredt kildetilfang fra både kinesiske, russiske og vestlige kilder.

Vi kan skille mellom personlige og institusjonelle kilder. Personlige kilder er det ofte ett enkelt menneske som er avsender av, i form av brev eller én bok med én forfatter. I slike kilder er ofte tydelig hvem det er sine synspunkter som kommer frem. Institusjonelle kilder er informasjon som en form for kollektiv enhet står bak, som for eksempel en organisasjon eller en forening. I slike kilder er det mer uklart hvor synspunktene kommer fra opprinnelig. Når jeg skal se nærmere på to stater sitt samarbeid vil jeg i hovedsak benytte meg av institusjonelle kilder, da personlige kilder i større grad gir mer oversikt over hva enkeltmennesker gjør og mener (Jacobsen, 2015, s. 190). Jeg må også vurdere kvaliteten på mine kilder. En slik vurdering er i hovedsak knyttet til hvilken kunnskap og kompetanse den som har skrevet ned informasjonen har. I denne oppgaven vil det bety å vurdere hvor troverdig institusjonen som har forfattet kilden min er. Jacobsen (2015, s. 191) skriver at mer nøytrale institusjoner som ikke har noen egeninteresse i å få frem et bestemt bilde av situasjonen ofte vil ha høyere troverdighet – om de finnes. For å få et best mulig bilde er det viktig å bruke flere kilder, og benytte seg av kilder som er uavhengig av hverandre. Dersom flere uavhengige kilder beskriver en situasjon på samme måte, vil det styrke argumentet for å si hva som skjedde med sikkerhet. Dersom kildene oppgir et ulikt bilde, må de veies opp mot hverandre. (Jacobsen, 2015, s. 192). Det meste av kildetilfanget har hovedsaklig vært fra vestlige land, kun et fåtall nyhetsartikler har vært på russisk og kinesisk. Jeg kan verken russisk eller kinesisk, noe som begrenser kildetilfanget og vil kunne påvirke gyldigheten av analysen. Det er imidlertid en rekke primærkilder som publiseres på engelsk, og sett i sammenheng med det store utvalget av sekundærkilder vurderes denne utfordringen å være

håndterbar. Oppsummert har jeg hatt tilgang på et bredt utvalg av informasjon knyttet til problemstillingen.

3 Allianseteori

George Liska (1962, s. 3) skriver i åpningen av boken sin *“Nations in Alliance”*: “it is impossible to speak of international relations without referring to alliances; the two often merge in all but name”. Allianser spiller en sentral rolle i internasjonale relasjoner og er en integrert del av state craft (Snyder, 1991). Ulike allianseformasjoner er et resultat av at stater enten dominerer andre, eller at de balanserer makten på en måte som er til egen fordel. Både sterke og svake stater har behov for allianser. Svake stater har behov for å forsvare seg mot sterke stater, og sterke stater har behov for å balansere en annen sterk stat slik at makten i det internasjonale systemet ikke blir skjevfordelt. I en allianse kan man være forventet å stille opp økonomisk, militært eller diplomatisk, spesielt dersom det skulle oppstå en konflikt. Her vil det kunne være formelle og uformelle allianser, og samarbeidet vil kunne være nedfelt i et dokument eller kun uttalt muntlig Snyder (2007, s. 12-13).

I dette kapittelet vil jeg innledningsvis komme med definisjoner av ulike former for samarbeid. Deretter vil jeg oppsummere definisjonene i en samlet modell, i den hensikt å kunne skille allianser fra strategisk partnerskap. Videre vil jeg gjennomgå utvalgt allianseteori fra realismen som et grunnlag for å kunne belyse og predikere hvordan det internasjonale systemet vil håndtere «voksende stater» som Kina.

3.1 Definisjoner

Ward (1982, s. 14) skriver at det er mye teori innen internasjonal politikk og annet skriftlig arbeid som bruker begrepene og retningene *«alliance, alignment, and coalition»* som om de skulle være identiske og betyr det samme – noe som ikke er tilfelle. Liska (1962) sier at det ikke er enkelt å løfte det spesifikke i den enkelte allianse til et generaliserende nivå. I følge Snyder (1991) er det utviklet mye teori som del-forklarer allianser ved at de fokuserer på ulike deler av helheten. Woodman (1997, s. 81) hevder at det siden tidlig på 90-tallet har vært et skifte vekk fra formelle allianser der bruk av militærmakt er sentralt, til mer flyktige, praktiske og uformelle samarbeidsformer rundt et konkret problem eller en konkret sak. Nitze (1976, s. 22) sier historisk sett så har *“coalition and alliance”* blitt brukt om hverandre, og

Wilkins (2012) skriver “*strategic partnership*” ble lagt til som begrep i internasjonal politikk da Kina og Russland oppjusterte sitt samarbeid i 1996.

Alignment

For å rydde opp i begrepene vil jeg først starte med å se på «alignment» før jeg definerer de andre samarbeidsformene. Snyder (2007, s. 6-7, 123) skriver at allianser og strategisk partnerskap kun er former av, eller en undergruppe i «alignment». «Alignment» som kan defineres som “*expectations of states about whether they will be supported or opposed by other states in future interactions*”. Her menes både positive og negative forventninger. Alignments endres kontinuerlig i takt med maktbalanse, interesser og prioritering av pågående saker (Snyder, 2007, s. 7). Forventninger mellom stater kan derfor være en skala for grad av samarbeid. På en slik skala kan vi finne alt fra det formelle i en allianse til det noe mer uformelle i et strategisk partnerskap (Wilkins, 2012).

I denne oppgaven er ikke hensikten å finne en hierarkisk rekkefølge på mange ulike samarbeidsformer, men heller å kunne argumentere for når to stater beveger seg langs alignmentskalen fra et strategisk partnerskap og mot en allianse. Mer om dette mot slutten av dette kapitlet.

Allianser

Liska (1962) mener at det er vanskelig å skille allianser og andre former for samarbeid fra den hverdagslige internasjonale politikken. Han sier videre at stater blir allierte med den hensikt å utfylle hverandres kapabiliteter, eller for å tilføre et tillegg som den ene staten mangler. En allianse kan også være et middel for å redusere en fiendtlig innstilt stat sin innflytelse eller forhindre en form for handling fra den. Liska bruker begrep fra økonomi-faget og sier at allianser tar sikte på å maksimere gevinstene og fordele byrdene med bakgrunn i alliansestatenes interesser. Beslutningen om hvem stater henvender seg mot, og hvorledes, baserer seg på nasjonale interesser og politikk (Liska, 1962, s. 40). Definisjonen til Liska er generell og fokuserer på samarbeidsaspektet. Fedder (1968, s. 68) sin definisjon er også generell: “*Alliance is described as a process or a technique of statecraft or a type of international organization*”. Arnold Wolfer (1968, s. 268) definerer en allianse som “*a promise of mutual military assistance between two or more sovereign states*”. Snyder (2007, s. 4) skriver at: “*Alliances are formal associations of states for the use (or non-use) of military force, in specified circumstances, against states outside their own membership*”. Både Wolfer og Snyder fokuserer på det militære aspektet ved allianser, og at det har til

hensikt å virke mot andre stater. Walt (1987, s. 12-13) har som Liska en mer generell tilnærming, men innehar som Snyder begrepet formelt. Walt har byttet ut militære med sikkerhetssamarbeid: «*a formal or informal relationship of security cooperation between two or more sovereign states*». Han mente at stater kunne være villige til å samarbeide uten at de signerte et formelt dokument, og at dette ikke sa noe om grad av forpliktelse. Osgood (1968, s. 17) skriver at: “*an alliance is ‘a formal agreement that pledges states to co-operate in using their military resources against a specific state or states and usually obligates one or more of the signatories to use force, or to consider (unilaterally or in consultation with allies) the use of force in specified circumstances’*”. Han trekker inn momentet om enighet blant alliansen for bruken av militærmakt og at det finnes visse omstendigheter som trigger dette – åpenbart med en referanse til NATO. Store norske leksikon har en i sin definisjon inkludert det meste av innhold fra øvrige forfattere og forskere:

«*Allianse, avtale, forbund; overenskomst mellom to eller flere selvstendige stater om å bistå hverandre i tilfelle krig, enten til forsvar (defensiv allianse) eller til angrep (offensiv allianse). Overenskomsten kan også gå ut på felles formål i politikk og handelsforhold. Allianse-traktat avtales på ubestemt tid eller for et bestemt tidsrom. Alliansen opphører etter dette tidsrommet om den ikke fornyes. Traktaten inneholder gjerne nærmere avtale om betingelsene for at alliansen skal tre i kraft*» (Sørheim & Knudsen, 2018).

Koalisjoner

Ved å ta tak i påstanden som Ward startet kapittelet med, er det naturlig å også se på begrepet koalisjon. Thomas (1997, s. 11) hevder at stormakter ser på koalisjoner som viktige virkemidler for å kunne bruke militærmakt. Pierre (2002, s. 2) skriver noe lignende i at koalisjoner ikke erstatter allianser, men at de trekker på alliansens kapabiliteter (...) i et kriseområde. Videre sier han at koalisjoner er ad hoc og temporære, der like-tenkende stater er enige om en felles innsats mot et spesifisert problem til et fastsatt tidspunkt uten at det stilles krav til et langvarig samarbeid. Michael Sheehan (1996, s. 59) tenker at allianser baserer seg på at stater har flere felles interesser, men at koalisjoner ofte tar for seg en enkeltinteresse som er betydningsfull nok til å overskygge eventuelle utfordringer og uenigheter som stater kan ha på andre områder – eksempelvis ideologi eller økonomi. Både Wilkins (2012) og Rice (1997, s. 152) skriver at i motsetning til allianser, med sitt langvarige og forutsigbare element, er koalisjoner kortvarige og oppdykkende.

Strategisk Partnerskap

Wilkins (2012, s. 67) hevder et strategisk partnerskap er noe mer uformelt sammenlignet med eksempelvis en allianse. I følge Røseth (2017) finnes det ingen felles definisjon blant forskere på strategisk partnerskap, og begrepet blir ofte brukt basert på en politisk ambisjon fremfor konkret innhold. Wilkins (2012) definerer det som

“Structured collaboration between states (or other ‘actors’) to take joint advantage of economic opportunities, or to respond to security challenges more effectively than could be achieved in isolation. Strategic partnering occurs both in and between the international and domestic sectors (‘levels’). Besides allowing information, skills, and resources to be shared, a strategic partnership also permits the partners to share risk”.

Videre skriver han at et strategisk partnerskap har fire egenskaper: For det første er partnerskapet organisert rundt generell sikkerhet i maktkampen mellom stater, fremfor noe konkret som avskrekking eller krig mot en fiendtlig stat. Vi kan derfor si at et strategisk partnerskap er basert på felles interesser, og ikke nødvendigvis felles verdier slik som en formell allianse. For det andre er strategiske partnerskap drevet av mål, og ikke trusler (threat). Det finnes derfor ikke en utpekt fiende, men partnerskapet kan likevel være opptatt av felles sikkerhetsutfordringer – eksempler på dette kan være terrorisme, separatisme eller fundamentalisme. For det tredje tenderer strategiske partnerskap til å være uformelle, med lav grad av forpliktelse, i motsetning til allianser som ofte er eksplisitt formulert, med spesifiserte handlingsmønstre. For det fjerde, og med bakgrunn i at begrepet strategisk partnerskap stammer fra business-verden, er det mest fremtredende samarbeidsområdet, utover sikkerhet, økonomisk samarbeid. Smith (2012, s. 112) beskriver strategisk partnerskap som et bredt, tillitsfullt og langsiktig samarbeid der medlemmene inngår kompromiss for å oppnå fordeler. Samarbeidet er likevel slik at medlemmene kan være åpne bekymringer for hverandres relative makt. Han sier videre at partnerskapet kun er strategisk når medlemmene er enige på et overordnet nivå hva som er internasjonale utfordringer og hvordan de skal håndteres, samt at holdningene rundt problemløsning er preget av vinn-vinn. Samtidig er ikke partnerskapet immun mot misforståelser eller endringer i nasjonale interesser. Smith hevder at mistro kan tolereres såfremt det finnes en bilateral plattform av for å håndtere politisk, diplomatisk og økonomisk uenighet. Smiths syn støttes for det meste av Lo (2008, s. 41). I følge Lo er et strategisk partnerskap en langsiktig bilateral forpliktelse som resilient nok til å motstå mindre utfordringer og tilbakefall. Medlemmene bør dele syn på verden og rollene deres i den. I

tillegg til et godt politisk fundament, bør den ha substans, fortrinnsvis innenfor økonomisk samarbeid.

Oppsummering av definisjoner

Oppsummert etter gjennomgangen av definisjoner kan vi si at samarbeidsformer ligger på en skala der vi kan måle grad av «alignment», eller forventninger stater har til hverandre. Jeg vil med bakgrunn i oppgavens problemstilling fokusere på de positive «alignments». Basert på innholdet definisjonene har jeg utledet fem variabler som vi kan måle forventninger til. Disse er: Formalisering, tid, omfang, dybde og verdier.

I den høyre enden av skalaen ligger allianser som den formelle, forutsigbare, langvarige og generelle samarbeidsformen basert på felles verdier og bruk av militærmakt. I den venstre enden av skalaen ligger det uformelle, kortvarige, oppdukkende, konkrete og mer saksorienterte samarbeidet. Figur 1 visualiserer dette. Et sted mellom disse to ytterpunktene ligger strategisk partnerskap som en egen profil.

Forpliktelsene i samarbeidet vil variere med hva slags bidrag som forventes (politisk, økonomisk, materielt, organisatorisk) og hvorvidt det er valgfritt eller bindende. Figuren er egenprodusert og er et resultat av de utvalgte definisjoner innenfor allianse, koalisjon og strategisk partnerskap i dette kapittelet. Figuren gir ikke et komplett bilde av idealformene. Basert på et annet utvalg av teori, kontekst og case, vil rekkefølgen kunne variere.

Det som i denne oppgaven skiller strategiske partnerskap fra allianser er grad av alignment iht. figuren under. Den enkeltes definisjon vil ha en noe ulik profil på de ulike faktorene, men det er likevel noen trekk som er felles, som vist under.

	Andre samarbeidsformer	←→	Allianser
FORMALISERING	Uformelt. Kan gå ned på sektor.	←→	Formelt. Mellomstatlig.
TID	Kortsiktig. Ad Hoc. Oppdukkende	←→	Langsiktig. Permanent. Forutsigbar.
OMFANG	Det konkrete.	←→	Det generelle.
DYBDE	Viktig enkel-sak.	←→	Flere saker på ulike nivå.
VERDIER	Sak viktigere enn verdier.	←→	Felles verdier.

Figur 1 – Alignment-modellen

Øvrige definisjoner eller forståelser av begrep vil tas underveis. Videre i kapittelet skal jeg gjennomgå allianseteori i realismen.

3.2 Maktbalanse og allianser

For å kunne belyse hvilken retning samarbeidet mellom Kina og Russland kan ta, vil jeg benytte teori til å kunne forklare hvordan stater som blir mektigere kan komme til å opptre, og hvordan de andre stormaktene i systemet kan komme til å reagere.

Maktbalanse og Morgenthau

Av de mange teoriene innenfor internasjonale relasjoner hevder Waltz (1979) at “*balance of power theory*” (heretter maktbalanse) er blant de viktigste i å forstå staters opptreden i det internasjonale systemet, og hvordan allianser formes. Enkelte forskere hevder teorien kan tolkes og implementeres på ulike måter (Niou & Ordeshook, 1986); (Fritz & Sweeney, 2004). Jeg vil derfor ta for meg grunntankene bak maktbalanse og hvordan den har utviklet seg.

Maktbalanseteorien sier at stater, eller aktører, i det internasjonale systemet kan sikre egen overlevelse gjennom å hindre at en enkelt-stat oppnår nok makt til å dominere de andre. Dersom en stat blir mye sterkere enn de andre statene, vil den utnytte sine svakere nabostater, og tvinge dem til å samarbeide slik at maktbalansen, eller likevekten, opprettes igjen (Kegley & Wittkopf, 2005, s. 503). Pape (2005) sier at balansering er tiltak som har til hensikt å jevne ut oddsen mellom en sterkere og en svakere aktør. Teorien, og det intellektuelle grunnlaget bak, er en av de sentrale tankene som Hans J. Morgenthau (1973, s. 29 & 167) skriver om i boken sin “*Politics Among Nations*” der maktbalanse beskrives som en helt nødvendig forlengelse av maktpolitikk. Morgenthau mente at krig og konflikt mellom stater er en naturlig effekt av menneskets iboende søken etter makt, og han beskriver seks sentrale forutsetninger som den klassiske realismen hviler på: 1) stater er de sentrale aktørene, 2) det internasjonale systemet er anarkisk av natur uten en overordnet autoritet, 3) stater søker å oppnå mest mulig makt, 4) det er menneskets ego i rollen som statsledere som styrer stater og staters opptreden, 5) i jakten på sikkerhet og makt vil stater opptre rasjonelt, og 6) evnen og viljen til å bruke makt når det oppleves som nødvendig er en integrert del av å være en stat (Morgenthau, 1973).

Morgenthau definerer makt som evnen til å kontrollere andre og deres handlinger, eller evnen til å utøve innflytelse. Han sier at makt er relativt, og at egne kapabiliteter måles i forhold til en annen stats kapabiliteter (Morgenthau, 1973, s. 32-34). Siden makt er et komplekst

begrep, vil staters forsøk på å balansere være basert på antakelser. Grunnet denne usikkerheten sier Morgenthau (1973, s. 204) at stater må velge å øke makten sin mest mulig for å sikre at de er sterke nok til å balansere de andre. Han skriver videre at maktbalansering er uungåelig fordi stater ønsker å opprettholde de fordelene de har på et gitt tidspunkt uten å vise om de egentlige intensjonene bak – å opprettholde hegemoni eller å jakte hegemoni (Morgenthau, 1973, s. 211-213). Maktbalanse har to funksjoner. Det ene er å opprettholde likevekt i systemet slik at man unngår at noen får overtak over de andre. Likevekten ivaretas gjennom at stater kan oppnå nok makt til å hindre andre i få overtak, samtidig som man også unngår et overtak selv. Den andre funksjonen er at maktbalanse sikrer nasjoners frihet fra å bli dominert av andre. Balansen er dynamisk og ustabil, og de ulike statene er avhengig av at hver enkelt forhindrer at noen utnytter dette. Morgenthau beskriver to hovedmønstre i maktbalansen, der den ene er “*the pattern of direct opposition*”, der en makt ønsker å vinne over en annen, og den andre er «*pattern of competition*», der maktkampen foregår med innblanding av svakere stater (Morgenthau, 1973, s. 239-240). Morgenthau trekker frem ulike metoder som har til hensikt å styrke egen posisjon eller svekke en annen sin posisjon. Den første metoden er “*Divide and rule*” der en stat vil holde konkurrentene svake ved å dele dem, eller å fortsette å holde dem delt. Den andre er “*compensations*” som betyr å eksempelvis dele et landareal på en rettferdig måte mellom stater, slik Polen ble delt mellom Østerrike og Russland i 1772, eller at bli enige om fordeler hos en stat, eller et landområde der andre statene ikke har lov til å påvirke. Den tredje er “*Armaments*” som betyr å opprettholde, eller gjenopprette maktbalanse ved hjelp av våpen. Det kan både være i form av opprustning eller nedrustning. Det fjerde og historisk viktigste metoden for å opprettholde maktbalansen er allianser. Morgenthau skriver at det ikke er allianser mellom to isolerte nasjoner han mener, men heller i lys av multipolaritet mellom ulike allianser, eller mellom en stormakt og en allianse (Morgenthau, 1973, s. 244).

Allianser er en helt nødvendig funksjon i maktbalansen når det kommer til et multipolart system. Stater som konkurrerer har tre valg når det kommer til å endre egen posisjon. De kan øke egen makt, de kan kombinere egen makt med andre staters makt, eller så kan de hindre motstanderen i å kombinere sin makt med andre stater. Ved å øke egen makt setter de i gang et våpenkappløp, ved å velge en av de to andre er de rettet mot å inngå allianser (Morgenthau, 1973). Morgenthau skriver at ikke alle felles interesser krever inngåelse av allianse, eksemplifisert med forholdet mellom USA og Storbritannia før første og andre verdenskrig

der begge nasjoner ønsket å opprettholde maktbalansen på det europeiske kontinent uten at noen formell allianse ble inngått (Morgenthau, 1973). Morgenthau stiller to spørsmål: Når har stater nok felles interesser mellom seg til at det krever formuleringen allianse? Og hva er det en allianse gir av merverdi i et allerede eksisterende samarbeidsforhold? Morgenthau sier at allianser er nødvendige når omstendighetene og forventningene bak et samarbeid er utydelige og delvise. En allianse gir presisjon, spesielt i form av begrensninger i forhold til motpart, lokasjon, handlingsmønster og type politikk som skal gjennomføres (Morgenthau, 1973). I det Anglo-Amerikanske samarbeidet om Europas maktbalanse på 1800-tallet kunne man ikke spesifisere fienden på forhånd, da det var den største trusselen mot balansen som ble ansett som fiende. Det betød at USA og Storbritannia måtte se an hva som skjedde i de napoleonske krigene for å kunne vite hva de skulle gjøre for å balansere kontinentet (Morgenthau, 1973, s. 245). Mer om trusler senere under Walt.

Morgenthau beskriver fem interesseområder som allianser inneholder: statenes iboende natur og samarbeidsforhold, distribusjon av makt og andre fordeler, hvor mye en stat gir fra seg i form av tid og effektiviteten i politikk og handling. Utfallet av disse interesseområdene gir oss muligheten til å definere hva slags type allianse det kan være: Alt fra operative, komplimentære, permanente og ideologiske, til midlertidige, ensidige og inoperative allianser. Han skiller mellom allianser som tar sikte på å sikre egen overlevelse ved å motarbeide noen som søker å oppnå verdensdominanse, og motsetningen mellom to allianser der en eller begge har en imperialistisk atferd ovenfor hverandres medlemmer. Sistnevnte hevder Morgenthau er den mest hyppige innenfor maktbalanse i det internasjonale systemet. I motsetning til en kollektiv sikkerhetsallianse (f.eks. NATO) med en binding om at et angrep på et medlem er et automatisk angrep på alle, vil en allianse som del av en maktbalansering være mer uforutsigbar og svak fordi man er avhengig av politiske vurderinger til den enkelte nasjon – eksemplifisert med trippelalliansen i 1915 eller oppløsningen av de franske alliansene før andre verdenskrig (Morgenthau, 1973, s. 249).

Neo-realismen og Kenneth Waltz

I boken «*Theory of international politics*» fra 1979 bygger Waltz videre på Morgenthau sin teori og skriver at allianser formes av stater som maktbalanserer (Waltz, 1979). Hans tilnærming i boken, som også er grunnlaget for neorealismen, hevder at det internasjonale systemet, og dens politikk, hviler på to forutsetninger. 1) at det er en overordnet struktur, og 2) at det aktører som interagerer i dette systemet. Videre sier Waltz at det er stater som er

aktørene i systemet og at disse opptrer rasjonelt. Stater er ikke de eneste aktørene i systemet, men Waltz argumenterer for at stater er de viktigste og mest sentrale. Teorien forutsetter at det internasjonale systemet er anarkisk, desentralisert og i en krigstilstand. Fordi det ikke finnes et verdens-politi med et overordnet ansvar, har stater ansvaret for å ta vare på seg selv (Self-help behavior). Derfor mener Waltz at stater måler egen fremgang opp mot andre stater, noe som bidrar til sikkerhetsdilemmaet (Waltz, 1979). Med sikkerhetsdilemmaet refererer Waltz i boken sin (1979, s. 186) til John Herz sin definisjon:

«...the condition in which states, unsure of one another's intentions, arm for the sake of security and in doing so set a vicious circle in motion. Having armed for the sake of security, states feel less secure and buy more arms because the means to anyone's security is a threat to someone else who in turn responds by arming».

Det internasjonale systemet blir derfor et nullsum-spill. Fordi systemet ikke har en hierarkisk rangordning, defineres og rangeres statene basert på deres interne kapabiliteter og funksjoner. Med det mener Waltz at hver stat har en akkumulert maktfaktor som kan brukes til å måle makt. I motsetning til Morgenthau tanken om at stater ønsker å oppnå mest mulig makt, mener Waltz at stater heller ønsker å opprettholde posisjonen de har i i systemet. I den klassiske realismen er det et bevisst valg at en stat søker mer makt og henger seg på den sterkeste parten for å danne hegemoni, i neo-realismen er det mer en reaktiv prosess for å overleve der staten vil balansere ut den sterke ved å alliere seg med svakere parten. Det er ikke slik at likevekten skal ivaretas når den oppnås, men heller at den vil gjenoppstå i en eller annen form dersom den forstyrres (Waltz, 1979).

Waltz (1979, s. 118) beskriver to typer balansering, intern balansering og ekstern balansering. Med intern balansering menes å styrke egen økonomi, militærmakt eller utvikle kloke strategier. Med ekstern balansering menes å styrke egen allianse eller å svekke opponenten sin allianse. Videre skriver Waltz i maktbalanseteorien at ekstern balansering krever tre eller flere aktører. Allianser formes derfor av balansering og frykten for andre stater. Så snart en allianse er formet må den ivaretas. I søken etter trygghet og sikkerhet inngås ofte kompromisser mellom stater, fordi den enes frykt ikke nødvendigvis er lik den andres, og Waltz mener dette skaper en dynamikk mellom de allierte som kan skape usikkerhet. Det er de nasjonale interessene til medlemmene i allianser som bestemmer retningen, innholdet i, og varigheten av allianser, og Snyder (2007, s. 192) hevder at allianser ikke har noen funksjon utover å

håndtere den trusselen den er satt sammen for. Waltz har i senere tid også lagt til at allianser noen ganger er «*created and maintained by stronger states to serve their perceived or misperceived interests*», med en referanse til USA og NATOs manglende funksjon etter den kalde krigen (Waltz, 2000). Waltz sin forståelse av allianser er at de hovedsaklig er et interessenettverk der stater (noen ganger den mektigste staten) bestemmer innhold, varighet og oppløsningstidspunktet. Han mener videre at organisasjoner og insitusjoner har liten effekt. Stater danner allianser for å maktbalansere stater som er i vekst.

Balance of threat

Stephen Walt videreutviklet maktbalanse-teorien , og i boken hans “*The Origins of Alliances*” (Walt, 1987) presenterer han det som er blitt kjent som “*Balance of Threat Theory*». Teorien hevder at stater enten balanserer eller bandwagoner basert på trusler de opplever fra andre stater. Med balansering menes her at stater “*join alliances to protect themselves from states or coalitions whose superior resources could pose a threat*”, og med bandwagoning mener her “*alignment with the source of danger*”. Walt har i boken identifisert to årsaker til at stater velger å balansere trusselen. Den ene årsaken er at stater kan dempe trusselen ved å alliere seg med mindre truende stater. Den andre årsaken er at gjennom balansering settes statene i bedre stand til å kontrollere og påvirke samarbeidsforholdet, sammenlignet med bandwagoning der den sterkeste rett i større grad råder (Walt, 1987, s. 17-18). Walt presenterer også to årsaker til at stater velger å bedrive bandwagoning. Bandwagoning er først og fremst ment å være beroligende og pasifiserende, slik at den truende staten skal flytte fokuset sitt vekk fra den svake staten, og over på noen andre. Den andre årsaken er at svake stater ønsker å være på den vinnende siden sammen med den stadig sterkere trussel-staten, og vil «*share the spoils of victory*” (Waltz, 1979, s. 21).

Den viktigste endringen Walt kommer med i sin teori, sammenlignet med Morgenthau og Waltz, er at stater ikke kun ser på allianser med et makt-fokus, men med et trussel-fokus. Walt trekker frem fire kriterer som brukes til å se på andre stater og måle trusselen: 1) Styrke (størrelse, innbyggere og økonomi), 2) geografisk beliggenhet/nærhet, 3) offensive kapabiliteter og 4) offensive intensjoner (1987, s. 22, 26). Jo høyere en fremadstormende stat scorer på disse kriteriene, jo større er sjansen for at den oppfattes som en trussel. Basert på Walt’s egne analyser hevder han at balansering skjer mye oftere enn bandwagoning, og at allianser i hovedsak dannes av stater med felles intensjoner om å opponere sterke stater. En annen endring Walt kommer med i sin teori, sammenlignet med Morgenthau og Waltz, er at

felles politiske, kulturelle eller ideologiske trekk kan være et insentiv for samarbeid og alliering. Han sier at dersom en stat er i en tilstand der den ser seg selv som sikker, vil den være mer tilbøyelig til å følge sine ideologiske preferanser når den skal velge allierte. Det betyr at sikkerhet trumfer ideologi, og at allianser basert på ideologi sannsynligvis vil opphøre med en gang noe viktig som truer sikkerheten inntreffer (Walt, 1987). Walt identifiserte også to politiske verktøy som stater bruker for å skaffe seg allierte, nemlig «*bribery*» og «*penetration*» (Walt, 1987). Bribery handler om at en stat stiller økonomisk eller militær støtte til andre i den hensikt å få et signifikant overtak over mottakeren. Walt mener at slik støtte ikke danner allianser, men heller er et produkt av de. Med penetration menes at en stat driver politisk gjennomtrenging gjennom skjult eller indirekte manipulering av en annen stats politiske system. Dette kan skje i form av diplomati, lobby-virksomhet gjennom organisasjoner eller propaganda. Slik penetrasjon kan påvirke en stat i retning av å bli med i en allianse. På lik måte som bribery, hevder Waltz (1979) at penetration ikke har noen stor effekt når det kommer til dannelsen av allianser .

Offensiv og defensiv realisme

På lik måte som Waltz videreutviklet den klassiske realismen til neo-realismen, har den også blitt ytterligere raffinert av andre forfattere i tiden etter. Vi kan dele inn i defensive realister og offensive realister.

Defensive realister mener at det er mulig å oppnå sikkerhet gjennom å avstå fra offensiv opptreden. Grunnet systemets anarkiske tilstand er statens sikkerhet ikke alltid best å oppnå gjennom å maksimere egen makt. I følge defensive realister finnes det positive insentiver i det internasjonale systemet for opptreden som ikke oppfattes som truende overfor andre stater, og som bidrar til å opprettholde stabilitet. Eksempler på defensive realister er som de beskrevet tidligere i kapitlet: Kenneth N. Waltz (1979), Stephen M. Walt (1987) og Glenn H. Snyder (1991).

Offensive realister mener at den konstante flyten av sikkerhet og makt i det internasjonale systemet garanterer at opportunistiske stater vil dominere og til enhver tid frykte potensielle og reelle konkurrenter. Stater må derfor kontinuerlig øke sin styrke og forbedre sin posisjon i forhold til andre stater, selv uten opplevelsen av en direkte trussel. Staters atferd styres derfor av hvordan de tolker andre sine kapabiliteter i en ukjent fremtid og en stadige risiko for en oppdukkende trusler (Mearsheimer, 2001).

Offensiv realisme

Mearsheimer sier at sterke stater ønsker å maksimere sin relative makt, men at det er det søken etter sikkerhet i det anarkiske systemet, og ikke menneskets ego, som bidrar til dette (2001, s. 21). Der defensive realister legger begrensninger på maktbehovet gjennom å søke å opprettholde eksisterende balanse og preservere makt (Waltz, 1979, s. 126), sier Mearsheimer at behovet er umettelig fordi en stats målsetning vil være å bli hegemon gjennom å gripe alle muligheter på veien dit (2001, s. 21). Samtidig vil stater kun øke makten sin når den ser at fordelene overveier kostnadene med det (Mearsheimer, 2001, s. 37), et viktig poeng som gjør teorien noe mindre radikal og aggressiv. Med hegemon mener Mearsheimer at det er umulig å bli global hegemon på grunn av geografis begrensninger. Unntaket er dersom en stat har fullstendig overlegenhet i form av atomvåpen. Det er derfor kun mulig å bli en regional hegemon. Selv om stater oppnår regionalt hegemoni sier Mearsheimer (2001, s. 41-42) at de vil fortsette å motarbeide og hindre konkurrenter i andre regionale hegemoni som de har tilgang til via land. Hensikten er å binde konkurrentens ressurser og forhindre at de ekspanderer. Mearsheimer (Mearsheimer, 2001) sier derfor at stater ikke trenger å være offensive hele tiden, og at de i en defensiv rolle kan velge mellom to strategier: balancing og buck-passing. Balancing er tidligere definert, og buck-passing handler om at en stat holder igjen, eller velger å ikke agere med den hensikten å flytte belastningen fra en konkurrerende stat til en alliert eller en annen stat. Det som avgjør balancing eller buck-passing er polaritet og geografi. I et bipolar system er det ikke mulig å buck-passe, da det kun er de to supermakter som har kapasitet til å håndtere hverandre. Buck-passing kan skje i et multipolart system, der det er forholdsvis likevekt mellom statene, og alle har mulighet å håndtere trusselen. I et multipolart system uten likevekt mellom statene, der en stat er en potensiell hegemon, vil mange stater ikke være i stand til å håndtere trusselen. Det vil derfor være i flere sin interesse å balansere på vegne av den svake staten for å unngå at en konkurrent ekspanderer. Geografien spiller inn på en slik måte at det er vanligere å balansere dersom man har felles grenseområder. Dersom stater er adskilt av havet («the stopping power of water») er det vanligere å buck-passe fordi det krever så mye mer av angriperen å vinne over vann enn over land (Mearsheimer, 2001, s. 271-272). Basert på Mearsheimer sin empiri er buck-passing den foretrukne strategien (Mearsheimer, 2001, s. 160). Årsaken til dette kan være at det er billigere å la en alliert ta seg av slåssingen, at de som må slåss svekkes og etterlater den som buck-passer sterkere, eller at en stat som står i flere konflikter velger å buck-passe noen for å ikke gape over for mye på en gang. I arbeidet sitt finner Mearsheimer, som Walt, lite empiri

for bandwagoning blant de mektigere statene. Argumentet hans er at bandwagoning bryter med logikken i den offensive realismen om at stater søker å maksimere sin relative makt, og at den mektige staten i forholdet vil få skjevfordelte fordeler på bekostning av den andre. Waltz sitt argument er at dersom stater ønsker å maksimere makten sin vil de henge seg på den mektigste staten for å søke hegemoni, og ikke drive balansering av den.

Soft balancing og hard balancing

Noe av kritikken rettet mot den klassiske realismens analyse av maktbalanse er at den begrenser seg til balansering som et konsept basert på kun militær sikkerhet. Moderne politikk tilsier et behov for å utvide konseptet, og man kan kategorisere balansering i de to kategoriene “*soft balancing*” og “*hard balancing*” (T. Paul, 2004); (R. A. Paul, 2005); (Pape, 2005).

Med hard balancing refereres det til tradisjonell balansering i form av militær opptrapping og dannelsen av formelle allianser for å matche motstanderens kapabiliteter. Hard balancing finner ofte sted i mer intense mellomstatlige rivaliseringer der åpne militære allianser skal balansere en sterk stat (Pape, 2005). Soft balancing referer til en noe mer taktisk og indirekte form for balansering som har til hensikt å forsinke, frustrere eller undergrave den aggressive staten eller stormakten. Ofte innebærer det begrenset militær opptrapping, ad hoc felles militærøvelser eller samarbeid med institusjoner rundt økonomisk virksomhet, strenge regeltolkninger og internasjonalt samarbeid som ekskluderer stormakten (Pape, 2005, s. 17). Et eksempel på «*soft balancing*» kan være BRICS-samarbeidet mellom Brasil, Russland, India, Kina og Sør-Afrika. Dersom konkurransen blir for intens, eller trusselen øker nok, kan soft balancing endres til hard balancing (T. Paul, 2004, s. 3).

Bandwagoning for profit

Randall L. Schweller argumenterer for at stater tenderer til å «*bandwagon for profit*» fremfor sikkerhet, og mener begrepet «*bandwagoning*» har blitt definert for snevert av forfattere som Waltz og Walt. Han sier videre at ved å definere bandwagoning som det motsatte av balansering, og som en slags kapitulering og ettergivelse, har Walt sin forskning definert vekk alle allianser som dannes av andre formål enn en balanserende respons til en trussel (Schweller, 1994, s. 79). Allianser er ofte motivert av muligheter for å oppnå vinning så vel som trusler. Walt sin “*balance-of-threat theory*” tar kun for seg allianser der sikkerhet er målsetningen, og ekskluderer derfor allianser drevet av profitt – til tross for at han argumenterer for at hovedmotivasjonen bak bandwagoning er å “*share the spoils of victory*”. Når profitt er motivasjonen bak en allianse, er det ingen grunn til å tro at stater må tvinges

eller overtales ombord - det er noe de gjør frivillig. Derfor vil vi ikke se allianser dannet på bakgrunn av profitt ved å undersøke allianser dannet basert på trusler. For et mer helhetlig bilde må vi også se til allianser som dannes på bakgrunn av gevinster, og ikke utelukkende egen sikkerhet. Schweller (1994, s. 93-98) skriver om fire typer «*bandwagoning*» disse er «*jackal bandwagoning*», «*piling on*», «*wave of the future*», og «*the contagion or domino effect*». Jackal bandwagoning er når en mektig stat har en målsetning om å være mest mulig gratis-passasjer på andres arbeid og «*share the spoils of victory*». Piling on er lik som jackal bandwagoning, men foregår på slutten av et krigsscenario der seierherrene er avgjort. Wave of the future sikter til at en stat bandwagoner med en sterkere stat fordi de mener den er fremtidens vinner-stat (også kalt «*supporting-the-winner bandwagoning*»). Den siste, the contagion or domino effect, er når bandwageningen bestemmes av noe eksternt som forårsaker en kjedereaksjon med stater som er koblet sammen i region, eksempelvis ved krig eller revolusjon (Schweller, 1994).

4 Sino-russisk samarbeid

President Putin sin visjon om et “*Greater Europe*” (Putin, 2010) har latt seg vente på etter krisen i Ukraina i 2014. Med sanksjoner fra vesten endret retningen seg fra vest til øst, og visjonen “*a greater Eurasia*” (Merz & Watanabe, 2019). Den 8. juni 2018 mottok Putin den kinesiske vennskapsmedaljen, og uttalte at forholdet til Kina hadde nådd et «enestående nivå». Samtidig kom det også frem at Jinping og Putin hadde møttes så ofte som 25 ganger, og så mye som fem ganger fysisk i 2017 (Isachenkov & Bodeen, 2018) - i 2019 er antall møter steget til nærmere 30 (Kremlin, 2019). Økonomi og militært samarbeid er to av kjernepunktene i forholdet mellom Kina og Russland (Ulriksen, 2019). Sino-russisk handel oversteg \$100 MRD i 2018, og vokser til tross for stagnering i kinesisk eksport. Kina har sett til Russland siden 1950-tallet for å importere militærteknologi og lære om doktriner og strategiutvikling (Institut Montaigne, 2019, s. 1).

Hensikten med dette kapittelet er å gi et bilde av det sino-russiske samarbeidet hovedsaklig innenfor nøkkelområdene økonomi og militært samarbeid. Empirien skal brukes i analysekapittelet sammen med teorien for å kunne belyse om Kina og Russland er i ferd med å bevege seg mot en allianse. Først vil jeg kort beskrive økende asymmetri og retorikk. Videre tar jeg for meg økonomisk samarbeid, som i denne oppgaven omfatter handel og energi. Tilslutt vil jeg ta for meg militært samarbeid ved å se på militærøvelser, militærteknologi og

annen forsvarsrelatert samarbeid. Med militært teknologi menes her forsvarsindustri, våpensalg, felles forskning og utvikling, våpenlisensering, teknologiutveksling og vedlikehold av våpensystemer.

4.1 Økende asymmetri og retorikk

De siste tre årene virker å ha vært gode for samarbeidet mellom Kina og Russland. Det har vært en endring i den offisielle retorikken, der landene de senere årene åpent har beskrevet forholdet sitt som vennskapelig og viktig, og har benyttet seg av begrep som allierte omtaler hverandre med (Blank, 2018). Med tanke på at landene var i uerklært krig ved Ussuri-elven i syv måneder i 1969 (Kuisong, 2000) viser dagens situasjon at de kommet svært langt siden den gang. Kina er nå Russlands viktigste økonomiske og strategiske partner, og forholdet mellom disse to landene har aldri vært bedre enn i dag, til tross for at Kina er den dominerende part (Bekkevold, 2018b). Det er en økende asymmetri i forholdet der Kinas bruttonasjonalprodukt er åtte ganger større enn Russlands, Kinas forsvarsbudsjett er om lag fire ganger større enn Russlands (SIPRI, 2019b), og stadig flere regioner langs Russlands grense har agendaer som blir satt av Kina (Bekkevold, 2018a).

Russland har også uttalt en bekymring over Kinas økende investeringer og økonomiske penetrasjon i Russland østre del, spesielt i perioden etter Ukrainakrisen i 2014. Kina har blitt den største utenlandske investoren i regionen. Regionen er Russlands minst utviklende, og har behov for større investeringer. Samtidig gjør større utenlandske investeringer at Russland er bekymret for å miste økonomisk kontroll over regionen. Regionens kombinasjonen av ulovlig innvandring, sammensetning av folkeslag og gamle følelser omkring grenseområdene vekker en usikkerhet i Moskva (Hsiung, 2018). I en undersøkelse fra Pew Research Center, gjennomført i blant annet Russland (The Moscow Times, 2019), stemte likevel 71% av russerne at de så på Kina som noe positivt.

Samarbeidet er helt klart viktig for begge parter, men på ulike måter. De har et likt standpunkt hva gjelder å utfordre maktbasen USA, et vesten-dominert system og de internasjonale spillereglene. Russland har et behov for å gjenoppbygge status og opprettholde et fotavtrykk i verdenspolitikken og i nærområdene sine etter de fikk redusert sin status etter Sovjetunionens fall. Kina sin reisning er mindre knyttet til redusert status, men snarere visjonen om å bli en global aktør og supermakt på linje med USA (Flikke, 2018). «*The China-Russia dialogue 2018*» viste at landene åpent kritiserer USA for å utøve press mot dem, for å kalle dem rivaler

og strategiske motstandere. Russland og Kina arbeider separat og sammen for å vanskeliggjøre og demme opp for USAs makt og innflytelse innenfor politikk, økonomi og sikkerhet i verden. De koordinerer sine trekk og støtter hverandre i sine respektive utfordringer overfor USA og dens allierte i Europa, Midtøsten og Asia. Dette narrativet bruker Kina og Russland for å argumentere for ytterligere samarbeid. ("Hearing," 2019). Uavhengig av hvordan det Sino-amerikanske, eller det russisk-amerikanske forholdet utvikler seg, vil sannsynligvis det sino-russiske samarbeidet bli tettere fremover (Global Times, 2019)

4.2 Økonomisk samarbeid

Forholdet mellom Kina og Russland har på lik måte som Kina-Japan blitt omtalt som «hot politics, cold economics» (DragonNewsru.com, 2018). Den positive utviklingen de siste årene viser derimot at det økonomiske forholdet er langt fra kaldt selv om det er der asymmetrien mellom landene er størst. I 1990 hadde landene omtrent lik BNP. I 2018 har Kina åtte ganger BNP av Russland med en vekst på over 6% i 2018, og Russland med en vekst på 2,3% i samme periode (Countryeconomy.com, 2019). I tillegg er Kina verdens nest største økonomi i 2018, med Russland på en ellefte plass mellom Kanada og Sør-Korea (The World Bank, 2019).

Kjernen i økonomiforholdet er energi, og i følge den russiske vise-statsministeren, Dmitry Kozak, er samarbeidet ved et historisk toppunkt med stort potensial for videreutvikling (Xinhua, 2019). De to siste gjennomføringene av det årlige Russisk-kinesiske businessforumet har ført til 33 signerte avtaler og et uttalt ønske om flere. Russland har også uttalt at de vil søke å bli mer tilpasningsdyktige og gjennomsiktede i samarbeidet med Kina innenfor energi (Institut Montaigne, 2019, s. 6). For tiden er det fire nøkkelprosjekter innenfor energi som foregår mellom Kina og Russland: 1) de to oljeledningene mellom Mohe og Daqing, 2) gasledningen mellom Heihe og Shanghai, 3) Yamal Liquid Natural Gas project (som også inkluderer investeringer fra Frankrike), og 4) Tianwan atomkraftverk som bruker russiske reaktorer. Dersom man ser på olje, er landene komplementære. Kina er den største importøren og forbrukeren av olje, og Russland er den største eksportøren og produsent av olje. I 1996 stod Russland for 1,4% av Kinas råolje-import (Hongyuan & Yiming, 2018), men i 2017 kunne vi se en årlig økning opp til 14% (Downs, 2018), (Wenhua, 2018). Tross en felles satsning på petroleum i 2006, initiert av Putin, viser det seg at kinesiske selskaper holder noe tilbake som igjen har medført en begrenset produksjonskapasitet (China Chemical Industry News, 2019). Kina har stor innflytelse på den russiske oljeindustrien, og det

kinesiske markedet er på mange måter uunværlig for Russland til tross for at Kinas opptreden er noe uforutsigbar. I følge CNPC (China National Petroleum Corporation) var Kina sin avhengighetsratio på utenlandsk olje 69,8% og 45,3% på utenlandsk gass. Kinas energiavhengighet kan sies å være en svakhet, samtidig som størrelsen på markedet og konsumeringskapasiteten er til deres fordel (Yujun, 2018). Kina er fortsatt svært avhengig av olje fra Midtøsten, og 82% av Kina sin oljeimport går igjennom verdens mest trafikerte farvann i Malakkastredet. Russland er en av få leverandører som ikke går igjennom Malaccastredet (Hongyuan & Yiming, 2018), noe som gjør de avgjørende for Kinas fremtidige energisikkerhet (Peng, 2019). Oljemarkedet er dog i endring mot et kjøpers marked der Kina vil få mer forhandlingskraft ovenfor Russland og andre selgere, noe som bidrar til å redusere energisikkerheten for landet. Energisamarbeid er også i Russlands interesse, fordi det tilfører noe positivt til økonomien deres som fortsatt er sanksjonert av vesten etter Ukraina 2014. Det er også en del av deres strategi «*looking East*» der de søker ytterligere samarbeid med Kina (China Social Sciences Network, 2019). Både Kina og Russland har tidligere sett mot vesten hva gjelder handel, noe som førte til et ubalansert forhold mellom landene. I dag ser de verdien av å ikke ekskludere hverandre fra den videre utviklingen (Ze, 2016).

Dagens situasjon med Russland sitt urolige forhold til USA, og Kina sin pågående handelskrig med USA, bringer Kina og Russland nærmere hverandre. Samtidig er det andre nasjoner som også er involvert når Russland ser østover, eksempelvis Japans investeringer i russisk energisektor, eller Indias enorme etterspørsel i markedet (China Petroleum Enterprise Association, 2019). Russlands viseenergiminister Aleksey Teksler sier at Kina er en av Russlands viktigste partnere i energisektoren, og at Russland alltid vil være en lojal partner når det kommer til den kinesiske energisektoren (RussianFederation, 2018). Landene samarbeider også i Arktis med å bygge «*Polar Silk Road*» (Yujun, 2018).

Kinas nytteverdi som følge av det økonomiske samarbeidet med Russland har gradvis avtatt, og det har bare vært noen få områder som Kina har anerkjent som avanserte; Områdene er militært teknologi, romfart og energi (Lo, 2017, s. 28). Det ubalanserte handelsforholdet mellom landene har alltid bekymret den russiske ledelsen. Der Kina har klart å variere sin eksport til Russland, har Russland sin blitt stadig mer en-sidig bestående av hovedsaklig råstoffer innen energi (Titarenko, Petrovsky, Portyakov, Ostrovsky & Kovalevskaya, 2015). Etter finanskrisen i 2008 led den russiske økonomien og energisektoren. Vestens sanksjoner som følge av Ukraina-krisen i 2014 forverret den ytterligere for Russland. Hardt presset, snudde Russland seg mot Kina for økonomisk støtte. Kina satt dermed med et godt

forhandlingskort og ønsket å sikre eget energibehov. De drev derfor tøffe forhandlinger med de noe desperate russerne (Lo, 2017, s. 72-73). Kina hadde lagt ut på en omfattende strategi for å spre sine importkilder og transportruter, noe som hadde begynt å bedre Kinas energisikkerhetssituasjon og senket det øyeblikkelige behovet for russisk olje og gass (Gabuev, 2016). Kina hjalp betraktelig med å holde den russiske energisektoren i live i post-Ukraine-årene etter 2014. I det videre etterspillet var den offisielle posisjonen til den russiske regjeringen at et samarbeid med Kina, også innenfor energi, var noe positivt (Røseth, 2017). Likevel spilte den underliggende mistilliten, og tilhørende bekymringer for Kinas økende økonomiske makt, en stor rolle i hvordan Russland så på Kinas langsiktige intensjoner og implikasjoner ovenfor Russland (Gabuev, 2016, s. 29-31). Mangelen på tillit til Kina som en langsiktig samarbeidspartner innen energi var stor og begrensende på forholdet deres (Lo, 2006). Som eksempel tok det lang tid før kinesiske oljeselskap fikk like rettferdige vilkår som amerikanske og japanske. Russlands overavhengighet av energiekspport til Kina gjorde at Russland viste det to-sidig i hvordan de så på det sino-russiske samarbeidet. På den ene siden så de stort potensiale i det kinesiske markedet, og ønsket et økt samarbeid rundt energi. Energi ble ansett som et kjerneområde i forholdet til Kina, og viktig for imaget rundt et blomstrende bilateralt samarbeid, noe Russland ofte hevdet (Lo, 2006, s. 16-18). I praksis derimot var Moskva mer nølende og forsiktig i sin tilnærming til energisamarbeid med Kina. Russland var bekymret for at energiekspporten ville bidra til Kinas modernisering. På sikt ville en kinesisk modernisering bidra til maktøkning som igjen kunne brukes mot Russland på et senere tidspunkt. Russlands endring i holdninger overfor Kina bidro til at landene lyktes godt innenfor spesielt olje og gass (Røseth, 2017), samt innenfor våpenhandel (Bin, 2005, s. 240). En annen bekymring som Russland har hatt med å knytte et nærmere økonomisk forhold til Kina, er måten de nordre provinsene kunne innvirke på Russlands østre regioner. Det var en vesentlig faktor for Russland å få koblet den underutviklede østre regionen til den dynamiske økonomien i Asia og til den avgjørende bidragsyteren Kina (Hsiung, 2018, s. 144). Samtidig kunne økende påvirkning og innblanding fra Kina føre til at Russland ville miste politisk og økonomisk kontroll over regionen. Xing Guangcheng ved CASS (Chinese Academy of Social Sciences) skriver at *“the more China invests in the Russian Far East and Siberia, the more suspicious Russia becomes”* (Guangcheng, 2009, s. 36).

I forhold til den arktiske regionen er Russland også bekymret (Stokke, 2013). *«Arktis er spesielt viktig for Russland både på grunn av regionens naturressurser og for utformingen av*

den russiske kjernefysiske avskrekkingsevnen» (Etterretningstjenesten, 2019, s. 24). Russland sine arktiske strategier fra 2008 og 2013 prioriterte utvikling, utvinning av ressurser, sikkerhet og stabilitet og en bærekraftig Nordøstpassasje. Kina er også interessert i å utvikle nye skipsruter som følge av den globale oppvarmingen, og de erkjenner at de er interessert i regionens olje- gass- og fiskeressurser. Kina understreker samtidig at de ønsker å utvikle slike ressurser i samarbeid med andre nasjoner og arktiske stater (NTB, 2018). Russland anser Arktis som en strategisk prioritet, og er bekymret for at blant annet Kina skal involvere seg, til tross det gode samarbeidet på andre områder. Likevel godkjente Russland Kina sin søknad om observatørstatus i Arktisk råd (Røseth, 2014). Russland er fortsatt var på kinesiske intensjoner (Bekkevold & Lo, 2019, s. 175-178).

Selv om Kina i mange år har forhandlet på en tøff måte, har de også kommunisert at de forplikter seg til et langsiktig og stortilt økonomisk samarbeid. Kina har prioritert egne behov hele veien, men i det store bildet har de brukt energirelasjonene til å styrke det bilaterale forholdet. Hvis vi ser på hva som har skjedd de siste årene kan vi finne flere eksempler på et styrket forhold, både skriftlig og i handling, selv om noen av disse eksemplene er noe kortsiktige. 2018 var *«the year of achievement»* for det sino-russiske samarbeidet i følge det kinesiske handelsdepartementet (Ministry of Commerce of the People's Republic of China, 2019), og handelen mellom landene oversteg \$100 MRD (China Social Sciences Network, 2019). Videre har begge uttalt et optimistisk syn på fremtiden, og har lagt felles planer om å om å overstige \$200 MRD i handel innen 2024 (Elmer, 2019). Putin har for eksempel uttalt at han ønsker Russland og Kina inn i G7, i tillegg til India og Tyrkia (Zheng, 2019). Kina og Russland har hatt konsultasjoner vedrørende vestlig media sine forsøk på å gripe inn i landenes indre anliggende, herunder situasjonen i Hong Kong og det kommende valget i Moskva (TASS, 2019). Økonomisk samhandling ser ut til videreutvikle seg på en positiv måte. Kina sin teknologigigant Huawei har en pågående 5G-pilot i Russland og de snakker om å installere russiske operativsystemer på Huawei-enheter. Russland har avslørt planer om å lansere sitt første kinesiske valutafond, og det pågår samtaler om gassledninger som skal koble Russland til Kina via Mongolia (Reuters, 2019).

4.3 Militært samarbeid

Det sino-russiske militærsamarbeidet har utviklet seg til et nytt nivå, noe som er tydelig å se dersom man ser på de felles militærøvelsene, det militært teknologiske samarbeidet eller annet forsvarsrelatert samarbeid. De tre områdene har økt både i nivå og kvalitet de siste årene. For

det første har bilaterale og multilaterale øvelser har økt i kompleksitet, spesielt dersom man ser på typen manøvere, koordinering og våpensystem som tas i bruk. For det andre har russisk våpeneksport til Kina de senere årene utviklet seg fra eksport av komplette våpenplattformer, til mindre komponenter. Tross økt samarbeid i våpenindustrien, har salgsvolumet og den monotære salgsværdien gått ned. For det tredje har begge landene hatt møter og utveksling av militære- og departementsansatte på høyt nivå i den hensikt å fasilitere våpenkjøp, forberede øvelser, samt diskutere regionale og globale sikkerhetsutfordringer (Meick, 2017).

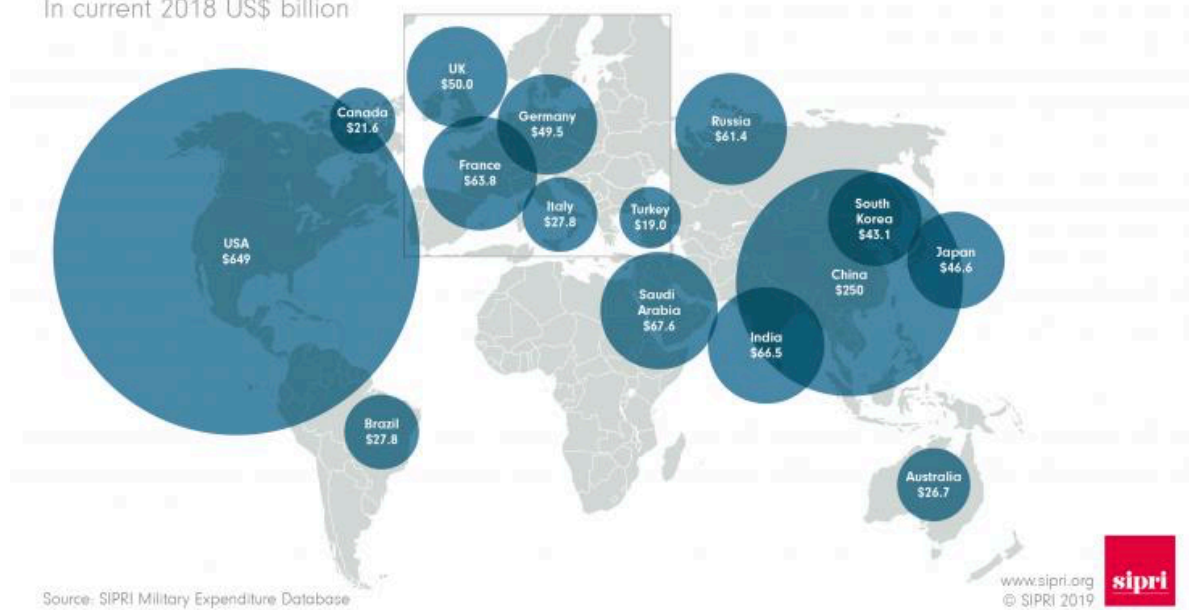
I dette kapitlet vil jeg først ta for meg tall fra SIPRI som viser forsvarsbudsjett og våpeneksport de senere årene. Deretter vil jeg ta for meg tre områder innen militært samarbeid; felles militærøvelser, militærteknologisk samarbeid og annet forsvarsrelatert samarbeid. Med militærteknologisk samarbeid menes her forsvarsindustri, våpensalg, felles forskning og utvikling, våpenlisensering, teknologiutveksling og vedlikehold av våpensystemer.

Fakta om forsvarsbudsjett og våpeneksport

Basert på SIPRI sine tall fra 2018, illustrert i Figur 2, er USA og Kina de to nasjonene som bruker mest penger på forsvaret i verden med henholdsvis \$649 MRD og \$250 MRD, med Russland på en sjettesteplass med \$61,4 MRD. USA sine forsvarsutgifter har økt for første gang siden 2010, og tilsvarer nå nesten like mye som de 8 neste nasjonene på listen sine utgifter tilsammen. Dette skyldes hovedsaklig en konkret satsning i 2017 av Trump-administrasjonen. Kina sine utgifter har økt med 5% i 2018, og kan vise til 24 uavbrutte år med økning. Sammenlignet med 1994 bruker Kina nesten 10 ganger så mye på forsvaret i 2018 og står for 14% av verdens forsvarsutgifter. En stadig økning i militære utgifter viser til gode økonomiske vilkår, og Kina har årlig brukt 1,9% av BNP på forsvaret siden 2013. Russland har hatt en reduksjon på 3,5% sammenlignet med 2017 (SIPRI, 2019b).

TOP 15 MILITARY SPENDERS IN 2018

Countries with highest military expenditure
In current 2018 US\$ billion

Figur 2 - Topp 15 forsvarsbudsjett i verden (SIPRI)

De fem største våpeneksportørene i perioden 2014-2018 var USA, Russland, Frankrike, Tyskland og Kina. Sammen utgjorde de 75% av verdens totale våpeneksport i samme periode. Tilførselen av våpen økte i Midtøsten i perioden 2009-2013 og 2014-2018, men våpenstrømmen i resten av verden har gått ned (SIPRI, 2019a). Figur 3 viser Kinas våpenimport i perioden 1991-2018 rangert etter størrelse, med Russland på topp.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Total	
Russia		\$1 023	\$1 011	\$72	\$498	\$1 241	\$732	\$174	\$1 462	\$2 231	\$2 500	\$2 541	\$2 076	\$2 887	\$3 156	\$2 465	\$1 316	\$1 514	\$1 087	\$744	\$796	\$724	\$788	\$705	\$742	\$636	\$909	\$1 304	\$35 331	
France	\$179	\$145	\$164	\$168	\$191	\$191	\$148	\$122	\$112	\$91	\$108	\$145	\$131	\$223	\$177	\$142	\$149	\$160	\$128	\$152	\$167	\$182	\$182	\$148	\$160	\$117	\$98	\$84	\$4 164	
Ukraine		\$18	\$18	\$11		\$65	\$3	\$8	\$18	\$29	\$41	\$58	\$3	\$33	\$82	\$128	\$64	\$54	\$28			\$632	\$86	\$140	\$86	\$90	\$103	\$108	\$1 905	
Switzerland							\$33	\$33	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$65	\$33	\$33	\$1 300
United Kingdom							\$20	\$40	\$70	\$70	\$70	\$60	\$60	\$60	\$70	\$50	\$50	\$60	\$70	\$70	\$70	\$70	\$70	\$70	\$70	\$60	\$40	\$20	\$1 220	
Israel	\$28	\$28	\$28	\$28	\$28	\$28	\$28	\$38	\$38	\$28	\$28																		\$323	
Germany	\$12	\$12	\$16	\$12	\$12	\$18	\$8	\$8	\$14	\$8	\$8	\$6	\$8	\$16	\$16	\$12	\$10	\$3	\$3	\$3	\$3	\$3	\$3	\$11	\$9	\$12	\$5	\$8	\$17	\$275
Soviet Union	\$260																												\$260	
Belarus																							\$170						\$170	
Uzbekistan																									\$34	\$68			\$102	
United States			\$0	\$35	\$2	\$2																							\$39	
Italy	\$2																												\$2	
Total Millioner USD	\$481	\$1 225	\$1 237	\$325	\$730	\$1 545	\$951	\$403	\$1 749	\$2 521	\$2 819	\$2 875	\$2 342	\$3 284	\$3 566	\$2 862	\$1 654	\$1 856	\$1 381	\$1 034	\$1 102	\$1 675	\$1 372	\$1 137	\$1 169	\$1 041	\$1 190	\$1 566	\$45 090	

Figur 3 - Kinesisk import av våpen 1991-2018 (SIPRI)

Militære øvelser

Av de tre hovedområdene som er plukket ut i denne oppgaven er militære øvelser det mest synlige og visuelle hva gjelder å vise den øvrige verden at Kina og Russland har et militært samarbeid. Da den russiske forsvarsministeren Sergei Shoygu besøkte Beijing i september 2015 sa han: *“The most important issue of the Russian-Chinese military cooperation are the ... military exercises. They contribute to improving combat training of the Armed Forces of [the] two countries, and demonstrate our readiness to counteract modern threats”* (Ministry of Defence of the Russian Federation, 2015). Siden 2003, da Kina og Russland gjennomførte sin første fellesøvelse, har landene gjennomført nærmere 30 øvelser. De senere årene, og spesielt etter 2014, har øvelsene hatt en stadig økende kompleksitet i form av fellesoperasjoner og koordinering (Schwartz, 2017), (Goldstein, 2016) & (Weitz, 2015). Ti av disse øvelsene ble gjennomført som del av SCO, og hadde fokus på anti-terror. De inkluderte begge lands styrker i multilaterale terrorscenarioer.

I de senere årene har landene utvidet den geografiske rekkevidden på øvelsene. Spesielt for PLA har øvelsene vært meget verdifulle fordi det har gitt dem muligheten til å samhandle med russiske styrker utenfor Kina, samt oppleve språklige, kulturelle og taktiske utfordringer i et ukjent terreng. Trolig har Kina også klart å samle en del ny informasjon hva gjelder Russlands militære kapabiliteter og organisasjon. I tillegg har det gitt muligheten for begge land å kunne forbedre sin evne til gjennomføring av fellesoperasjoner (U.S.-China Economic and Security Review Commission, 2015a). Enkelte eksperter vurderer de siste øvelsene dithen at de mangler mål og mening, og at er langt unna kompleksiteten og interoperabiliteten til tilsvarende USA-ledede øvelser (Bin, 2015a, s. 152-153), og at landene mangler evnen til å koordinere fellesoperasjoner i beredskapssammenheng. Under øvelser i regi av SCO er russisk standardspråket, noe som betyr at Kina er meget avhengige av tolker (Scobell, Ratner & Beckley, 2014) & (Blasko, 2010, s. 378, 393-395). Øvelser utenfor SCO-rammeverket har tilsvarende utfordringer da engelsk og russisk er primærspråkene som nyttes (Meick, 2017, s. 8).

Kina og Russland bruker øvelsene på tre måter. Den ene er å signalisere åpenhet og tillit til hverandre gjennom å vise preferanser, intensjoner og kapabiliteter til hverandre. Den andre måten landene bruker øvelsene på er å signalisere styrke og kapabiliteter til det internasjonale samfunnet, og da spesielt NATO for Russland, og USA og landene i Stillehavsregionen for Kina. Den tredje er en mulighet å teste den militære verdikjeden, spesielt for Kina som ikke har mye kamperfaring (Vartdal, 2018). Da den russiske forsvarsministeren Shoygu annonserte

at Joint Sea-2015 skulle gjennomføres i Middelhavet kom det frem at hovedmålsetningen med å samle militære ressurser var å forme et kollektivt regionalt sikkerhetssystem. De nevnte også en felles bekymring over USAs forsøk på å styrke sin militære og politiske innflytelse i Stillehavsområdet (LaGrone, 2014). I tillegg bruker Kina de multilaterale øvelsene i regi av SCO til å øke sin innflytelse og sitt sikkerhetssamarbeid i sentral Asia (U.S.-China Economic and Security Review Commission, 2015b).

Selv om begge land nekter for at øvelsene er rettet mot et spesielt land (China Military Online, 2016) kan plasseringen av hovedøvelsene tolkes i den retningen. Som eksempel kan vi se til Joint Sea-2016 som ble gjennomført i Sør-Kina havet kun kort tid etter at Voldgiftsdomstolen i Haag gav Filippinene medhold i saken mot Kina (Samuelsen & Lohne, 2016). Kun kort tid før øvelsen støttet Russland Kinas 9-punktslinje og anerkjente ikke dommen i domstolen i Haag (Sputnik, 2016). Temaet for øvelsen var dessuten operasjoner rettet mot landsetting på øyer, og de andre landene rundt kunne opplevd dette som om det var rettet mot dem gitt timing og lokasjon. Budskapet om at øvelsen ikke var rettet mot en utvalgt tredjepart ble gjentatt i 2018 da den kinesiske forsvarsministeren uttalte seg i forbindelse med Vostok-2018 (Chan, 2018a).

Øvelsene har gitt Kina mulighet til å operere i områder som er strategisk viktige for Russland og som faller inn under deres tradisjonelle “*Area of Influence*”. Eksempler på dette kan være Middelhavet og Vladivostok under Joint Sea-2015 (TASS, 2015), eller Østersjøen under Joint Sea-2017 (Hansen, 2018). Kina bruker anti-terrorøvelser arrangert av SCO for å signalisere ovenfor egne at de tar bekjempning av terror på alvor, spesielt ovenfor den autonome Xinjiang-regionen der separatister ansees som et destabiliserende element (Tanner & Bellacqua, 2016, s. 11-35). Øvelsene bidrar også til å styrke det nasjonalistiske narrativet at bare kommunistpartiet kan beskytte Kina, og promotere det Jinping kaller «*strong military dream*» (Jianmin, 2012). Øvelsene kan også være med på å distrahere det kinesiske folket fra de innenrikspolitiske problemene som eksempelvis nedgang i vekst (Ho, 2019), økende ulikheter, korrupsjon og generell uro (Hunwick, 2016). Enkelte observatører hevder at Kina kan ha brukt øvelsene til å markedsføre et potensielt fregatt-salg ovenfor Russland, noe som kan indikere at Kinas forsvarsindustri har utviklet seg langt det siste ti-året sett opp mot hvor avhengig landet tidligere har vært av russisk militærteknologi. Som eksempel seilte det to PLA Navy Type 054A JIANKAI II-klasse frigatter gjennom Svartehavet etter Joint Sea-2015 for å være tilstede på en russisk marinebase i forbindelse med et jubileum for andre verdenskrig (LaGrone, 2015). Tidligere har øvelsene i hovedsak vært en mulighet for

Russland til å reklamere for egne våpensystemer, og for Kina til å observere systemene i bruk og på nært hold over lenger tid. Etter SCO sin multilaterale øvelse Peace Mission-2005, lot de russiske styrkene det stå igjen bombefly av typen Tu-22M, Tu-95 og Il-78 tankerfly i flere dager slik at PLA kunne undersøke de nærmere. Noen uker senere bestilte Kina tankerfly tilsvarende \$1 MRD (Meick, 2017, s. 6).

I 2017 hadde de to landene en felles marineøvelse i Østersjøen (Marine Cooperation-2017), der spenningen mellom Russland og NATO er stor. Det var første gangen begge hadde en felles øvelse i Østersjøen, og Robert Dalsjö ved det Svenske Försvarets forskningsinstitut kalte det en politisk markering ovenfor Vesten (Sveriges Radio, 2017). I 2018 gjennomførte Russland øvelse Vostok-2018 sammen med blant annet Kina. Øvelsen var den største russiske øvelsen siden 1980-tallet med over 300.000 soldater. Det gav kineserne en mulighet til å lære av Russlands erfaringer fra konflikten i Syria (Chan, 2018b). I 2019 gjennomførte Kina og Russland sitt første felles treningstokt med bombefly til Liancourt-øyene. Hensikten var et politisk signal til USA og dens allierte. Toktene ble gjennomført med to russiske Tupolev Tu-95MS og to kinesiske H-6K, begge med atomkapabilitet (Ioanes, 2019).

Militærteknologisk samarbeid

I perioden etter den kalde krigen var Russland den største våpenleverandøren til Kina og har stått for om lag 80 prosent av leveransene frem til i dag (1991 til 2018 - se Figur 3 tidligere i kapitlet). Kina var på mange måter en ideell partner for Russland fordi det utdaterte russiske materiellet ville være kompatibelt med Kinas militærutstyr fra Sovjet-perioden, og fordi Kina i den overnevnte perioden var svært avhengig av import av militærutstyr (Muraviev, 2014, s. 171-173). På midten av 2000-tallet var det en nedgang i russisk eksport til Kina. Nedgangen etter 2005 førte til en lunken fase i partnerskapet, og et redusert engasjement mellom landene (Barabonov, Kashin & Makienko, 2012). Innen 2012 var eksporten omtrent halvert sammenlignet med perioden 2000-2005 (SIPRI, 2019a). Som følge av Vestens sanksjoner i kjølvannet av annekasjonen av Krim i 2014, åpnet Russland opp for salg av nyere og mer avansert militærteknologi til Kina. Som nevnt tidligere i punkt 4.2, var Russlands økonomi svekket grunnet isolasjon og nedgang i blant annet energipriser. Landet ble derfor økonomisk avhengig av Kina, noe som trolig er en viktig årsak til holdningsendringen innenfor våpenteknologi (Clover, 2016). Russland har i forbindelse med våpeneksport vært bekymret for to ting. Det ene har vært at selv om Kinas militærstrategiske mål har vært rettet mot Sør-Kinahavet, ville en økning i våpeneksport kunne medføre et styrket kinesisk forsvar. En styrking vil ikke bare kunne bidra til å endre maktbalansen i Asia, men også øke risikoen for

at russerne kunne få oppleve egen våpenteknologi brukt mot seg i en konflikt (Donaldson & Donaldson, 2003). Det andre har vært bekymringer av den kommersielle typen, da Kina har hatt en tendens til å kopiere russisk teknologi og selge det på markedet i konkurranse med Russland (US Naval Institute Staff, 2015). Likevel har samarbeidet gavnet begge parter på hver sin måte. Russlands inntekter på våpeneksport summerer seg til over \$35 MRD (SIPRI, 2019a), og Kina sine kapabiliteter i PLA sitt luft- og sjøforsvar har blitt styrket markant. Eksempler på styrkingen er eksportutgaven av den russiske Su-27 jagerflyet og Su-30 multirolle jagerflyet, S-300 SAM missil-system, SOVREMENNYY-klasse missiljager, og KILO-klasse diesel-elektrisk angrepsbåt (SIPRI, 2019a) & (Barabonov et al., 2012, s. 51-62). Kina har vært avhengig av russisk våpenteknologi, og spesielt komponenter til fly. Den kinesiske våpenindustrien har lenge strevd med tilstrekkelig kvalitet på egenproduserte jetmotorer til de mest avanserte kamflyene (Collins & Erickson, 2012a). I de senere årene har Kina fått tilgang på russiske motorer til sine nyeste kamfly og bombefly (Novichkov, 2014) & (Jordan, 2011). Russiske motorer presterer bedre enn de kinesiske, og Kina sin produksjonskapasitet har hatt enkelte utfordringer (Chan, 2017). De senere årene har Kina investert tungt i eget jetmotor-program, og har lukket mye av teknologigapet til Russland (Lin & Singer, 2015) & (Collins & Erickson, 2012b). Til tross for fremgang innenfor egenprodusert forsvarsteknologi er Kina fortsatt avhengig av noe russisk teknologi. Utviklingen har gjort at PLA gradvis har fått mer sofistikerte egenutviklede kapabiliteter, noe som har medført at Kina har blitt mer selektive enn de har vært tidligere i sine kjøp, og ønsker kun militærteknologi fra Russland som er kompatibelt med egenutviklet. For å unngå at billige kinesiske kopier av russisk teknologi havner på markedet, har landene signert en avtale for håndtering av immaterielle rettigheter (intellectual property protection agreement) (Minnick, 2009). Russiske kilder hevdet at plagieringen fortsatte etter dette, og landene signerte en nyere versjon av avtalen igjen i 2012. Mye av det kinesiske tyveriet viste seg i ettertid å være lovlige smutthull grunnet dårlig kontraktsregulering av Russland (Meick, 2017, s. 14). I 2015, valgte Russland å slippe opp på bekymringene sine og startet med eksport av sitt mest avanserte utstyr - deriblant S-400 SAM missil-systemet og Sukhoi Su-35 jagerfly med reservedeler og støtteutstyr (Meick, 2017, s. 15) Vurderingen var at innen Kina klarte å replikere de komplekse materielltypene ville russerne ha en nyere og teknologisk overlegen modell klar (Roblin, 2016).

Utover kjøp og salg av utstyr har Kina og Russland også samarbeidet med stadig mer avansert teknologi innenfor forskning og utvikling i forsvarsindustrien. Eksempler på fellesprosjekter

er nestegenerasjons «advanced heavy lift» helikopter (Jennings, 2015), eller en avansert Lada-klasse diesel-elektrisk ubåt (BBC, 2013) & (Foster, 2012). I tillegg har det også vært fellesprosjekter innenfor luftfart, satelittnavigasjon og romfart (Meick, 2017, s. 16)

Annet forsvarsrelatert samarbeid

Kina og Russland har opprettholdt et militært kontakt- og utvekslingsnettverk for å kunne gjennomføre bilaterale samtaler. I tillegg møtes de i ulike fora med den hensikt å kunne planlegge øvelser, gjennomføre møter om våpensalg, samt diskutere regionale og globale sikkerhetsutfordringer. Noen eksempler på dette er fasilitering av våpensalg gjennom «*The China-Russia Intergovernmental Joint Commission in Military Technology Cooperation*», personellutveksling mellom landene på både militærstrategisk, felleoperativt og taktisk nivå, «*The China-Russia Staff Headquarters Strategic Consultation*» der forsvarssjefer med tilhørende staber diskuterer regionale- og globale sikkerhetsutfordringer, og «*Multilateral Defence Fora*» der senior-offisersnivået møtes og «*Shanghai Cooperation Organization*». I SCO er Kina den mektigste staten, og fremmer sin sikkerhetsagenda i sentral-Asia (Russland er den nest mektigste staten i SCO). Organisasjonen er også en arena for å koordinere militærøvelser med de andre medlemslandene (Meick, 2017, s. 17-18).

5 Analyse

Det sino-russiske samarbeidet har hatt sine opp- og nedturen gjennom tidene til tross for at begge nasjoner tenderer til å fremheve en felles tilnærming på den internasjonale arena, med tilhørende åpne vennskaplige verdier og med sikte på et langvarig forhold der de støtter hverandre (Institut Montaigne, 2019, s. 2). Spørsmålet om en potensiell anti-vestlig allianse ble aktualisert da landene inngikk et strategisk partnerskap i 1996 (Bolt & Cross, 2018, s. 11), og er et av de vanligste temaene når vi drøfter det sino-russiske samarbeidsforholdet (Hsiung, 2019, s. 32). Temaet har aldri vært mer relevant når vi ser på utviklingen etter 2014.

Det virker sannsynlig at det sino-russiske samarbeidet vil fortsette i samme mønster som i dag i de nærmeste årene – noe som vil innebære en gradvis videreutvikling av et økonomisk og militært samarbeid, med de underliggende gnisninger og utfordringene som beskrevet i kapittel 4. Det er derimot vanskeligere å forutsi hvordan det sino-russiske forholdet vil se ut om 10-20 år uten en grad av spekulasjon. Ulike variabler vil kunne spille inn og påvirke forholdet, i tillegg til at det kan dukke opp uforutsette globale hendelser som terrorangrep, klimakrise eller finanskriser. Likevel vil jeg belyse ved å bruke oppgavens allianseteori fra

kapittel 3 i kombinasjon med den utvalgte teorien fra kapittel 4 som har formet dagens samarbeidsforhold.

I analysen vil jeg drøfte temaene økende asymmetri, retorikk, økonomisk samarbeid og militært samarbeid. Under hvert tema vil jeg komme med en kort konklusjon basert på analysen. Til slutt vil jeg oppsummere.

5.1 Økende asymmetri

Analyse

En av de mer synlige faktorene i forholdet mellom Kina og Russland er den økende asymmetrien mellom landene. Da Kina lanserte sin økonomiske reform på 1970-tallet var BNP om lag 40 prosent av Sovjetunionen, i 1991 var Kinas BNP tilsvarende Russland sitt. I 2018 hadde Kina åtte ganger BNP av Russland med en vekst på over 6% i 2018, der Russland bare hadde en vekst på 2,3% i samme periode (Countryeconomy.com, 2019). I tillegg er Kina verdens nest største økonomi i 2018, med Russland på en ellefte plass mellom Kanada og Sør-Korea (The World Bank, 2019).

Russlands økonomiske utsikt er ikke bare positiv, og det forespeiles en nedgang i vekst fremover mot 2024 (International Monetary Fund, 2019). Kinas økonomi virker mer dynamisk og innovativ enn Russland sin dersom man ser på Fortune Global 500 for 2019. USA og Kina har tilsvarende antall selskaper på listen (121 mot 119), men Russland har kun 4 selskaper (En bank og 3 energiselskaper) (Fortune Global 500, 2019). Kina investerer tungt i forskning og utvikling, og har målsetning om å være verdensledende på områder som kunstig intelligens, robotikk og biotech – som vist til i deres «*Made in China 2025*» (Beijing, 2019).

Dersom vi ser på militær styrke tipper vektskålen i Kinas favør, selv om Russland fortsatt er en atommakt med sterk avskrekkingsevne (Etterretningstjenesten, 2019). Som vist i kapittel 4.3 bruker Kina i dag over fire ganger så mye som Russland på sitt forsvar, og det militære teknologigapet er i ferd med å lukkes. Selv om Russland ikke ser på Kina som en militær trussel er de klar over at den konvensjonelle militære balansen er i ferd med å tippe i retning av Kina. Kina er også det eneste landet som alene har kapasitet til å gjennomføre et landbasert angrep på Russland (Hsiung, 2019).

Kinas vekst har gjort de til USAs eneste potensielle utfordrer (Tunsjø, 2018), og landet spiller i dag en viktig rolle i multilaterale og internasjonale organisasjoner. Med tanke på landets vekst er det sannsynlig at deres innflytelse vil øke i årene fremover. Kina har tatt en mer aktiv rolle i FN-systemet, blant annet ved å øke bidragene sine til fredsbevarende operasjoner (Okano-Heijmans, Putten & Schaik, 2019). I tillegg bygger Kina regionale institusjoner som BRI og the Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) for å komplementere eksisterende (OBOR Europe, 2019). Disse grepene vil også bidra til å øke Kinas regionale og globale påvirkningskraft. Russland forblir en viktig aktør i internasjonal politikk, men dets regionale og globale status, med påfølgende økonomiske, politiske og diplomatiske påvirkningskraft har blitt redusert siden Sojetunionens oppløsning. Eksemplene over viser at Kina bedriver soft balancing ovenfor USA og de andre regionale stormaktene i Asia. Soft balancing referer til en noe mer taktisk og indirekte form for balansering. I dette tilfelle innebærer samarbeid med institusjoner rundt økonomisk virksomhet og internasjonalt samarbeid som ekskluderer USA (Pape, 2005, s. 17).

Den økende asymmetrien har en sterk innvirkning på forholdet mellom landene, spesielt i perioden etter 2014 når Russland har beveget seg nærmere Kina. Walt trekker frem fire kriterer som kan brukes til å se på andre stater og måle trusselen: 1) Styrke (størrelse, innbyggere og økonomi), 2) geografisk beliggenhet/nærhet, 3) offensive kapabiliteter og 4) offensive intensjoner (Walt, 1987, s. 22, 26). Kina scorer nokså høyt på disse på disse kriteriene, og et spørsmål er hvilken retning Russland vil ta når trusselen oppleves som for stor?

Russland bekymrer seg for at de vil bli for avhengige av Kina og at Beijing i større grad vil sette agendaen i forholdet deres. Selv om de positive sidene av samarbeidet vil bli ytterligere fremhevet i de neste årene, vil det fortsatt være områder der landene er uenige eller har en interessekonflikt. Kina kommer til å være den dominerende parten, og Russland vil få mindre strategisk handlingsrom overfor egne interesser. I Stillehavsregionen kommer Russland til å streve med å utvikle nærmere bånd med de andre regionelle stormaktene som Japan og Sør-Korea. Dels fordi landene er nære allierte med USA, dels fordi Russland ikke har så mye å tilby de, men aller mest fordi Russland har et nært forhold til Kina (Hsiung, 2019). Dette vil gi Kina økt makt til å bestemme vilkårene i samarbeidet med Russland. Årsakene til at Russland finner seg i dette kan være at Europa ikke er et alternativ med sanksjonene etter Ukraina i 2014. En annen årsak kan være det Schweller (1994) skriver om at en Russland

bandwagoner med Kina fordi de mener den er fremtidens vinner-stat. Et videre samarbeid kommer til å koste når man er junioren i forholdet, men Kina sin pris vil trolig ikke være urimlig – det siste Kina ønsker er en sint og fiendtlig nabo, uansett hvor svak den måtte utvikle seg til å bli. Likevel vil samarbeidet mellom dem trolig overskygge konfliktene. Landene har funnet en måte å samarbeide på som tilsynelatende fungerer under de nye geopolitiske forholdene, der Kina er storebror og Russland er junior i forholdet (Desheng & Qi, 2019).

Av de mange uenighetene og usikkerhetene med kinesisk penetrasjon i Russlands østre region og Kinas dominans i Eurasia, har disse blitt håndtert og snudd til noe positivt og akseptabelt hos begge parter (Hsiung, 2018). Selv om opposisjonen mot USA vil kunne øke i årene som kommer, er forholdet til vesten fortsatt viktig for både Kina og Russland. Til tross for narrativet er Russlands dreining mot øst, er fortsatt eliten i Russland fokusert på Europa som de deler tettere historiske, kulturelle og økonomiske bånd med enn Kina. Kina og Russland husker hvordan «*The Sino-Soviet Alliance Treaty*» fra 1950-tallet til slutt endte opp i uerklært krig langs grensen i 1969 (Kuisong, 2000). Det historiske forholdet med mistro mellom landene er en viktig dynamikk i forholdet og de færreste eliter i landene ønsker å se en formell allianse gå i oppløsning på samme måte .

En allianse ville bety at Kina skulle måtte bryte sin tradisjonelle “*non-alignment policy*” (Trigkas, 2014). Et annet spørsmål som dukker opp er lederskapet i en potensiell allianse. Gitt at Kina er den mektigste i forholdet, vil Russland akseptere at kineserne tar en tydeligere ledende rolle? Tross for en relativ nedgang for USA og med et stadig sterkere Kina, vil Kina trolig ikke kunne dytte USA ut av Stillehavsområdet, og heller ikke globalt. Kina og Russland vil derfor fortsette å bekymre seg over USA sin makt og innflytelse og opprettholde sin felles motstand mot hegemoniet. Det er sannsynlig at Kina vil sette agendaen på en mer direkte måte enn Russland vil. Noe som igjen betyr at Russland vil kunne sitte igjen med å måtte støtte Kina i deres interesser og konflikter, eksempelvis ovenfor Taiwan i Sør-Kinahavet.

Et sterkere sino-russisk samarbeid kommer til å gjøre det vanskeligere for USA og vesten til å “*drive a wedge*” mellom Kina og Russland på samme måte som USA jobbet med forholdet sitt til Kina under den kalde krigen for å balansere Sovjetunionen (Hummel, 1989). Selv om Kina og Russland i dag virker å være langt unna en formell allianse, kommer forholdet til å videreutvikle seg i fremtiden. En videreutvikling vil kunne gjøre den globale ordenen mer

kompleks, da Kina og Russland ofte tar et annet standpunkt enn Vesten, eksemplifisert gjennom FNs sikkerhetsråd (Aljazeera, 2019). Russland representerer en direkte trussel mot europeisk sikkerhet, og Europas respons vil være basert på hva Russland gjør «lokalt». For Europa er Kina er langt unna, og blir sett på som noe positivt sammenlignet med Russland. Likevel utfordrer Kina Europa på en stadig mer direkte måte gjennom kinesiske investeringer i Europa. Kinas vekst vil kunne skape utfordringer, da de ønsker å endre internasjonale spilleregler og normer i egen favør (Hsiung, 2019). Dersom Kina og Russland samarbeider videre med sin felles anti-vestlige agenda vil det kunne være en utfordring for europeiske verdier. Samtidig så er ikke det sino-russiske samarbeidet en åpenlys anti-vestlig allianse, og landene trolig vil oppføre seg i tråd med egne nasjonale interesser og bruke samarbeidet der det er gjensidig gunstig opp mot sine strategisk målsetninger.

Konklusjon

Selv om Kina og Russland i dag virker å være langt unna en formell allianse, kommer forholdet til å videreutvikle seg i fremtiden. Russland bekymrer seg for at de vil bli for avhengige av Kina og at Beijing i større grad vil sette agendaen i forholdet deres. Landene har funnet en måte å samarbeide på som tilsynelatende fungerer under de nye geopolitiske forholdene, der Kina er storebror og Russland er junior i forholdet (Desheng & Qi, 2019). Kinas vekst vil kunne skape utfordringer for Vesten, da de ønsker å endre internasjonale spilleregler og normer i egen favør (Hsiung, 2019). Samtidig så er ikke det sino-russiske samarbeidet en åpenlys anti-vestlig allianse, og de vil forsette med soft balancing ovenfor USA. Landene vil trolig oppføre seg i tråd med egne nasjonale interesser og bruke samarbeidet der det er gjensidig gunstig opp mot sine strategisk målsetninger.

5.2 Retorikk

Analyse

Det har vært en endring i den offisielle retorikken, der landene de senere årene åpent har beskrevet forholdet sitt som vennskapelig og viktig, og har benyttet seg av begrep som allierte omtaler hverandre med (Blank, 2018). I noen tilfeller, som i eksempelet lenger ned, beskrives forholdet som noe mer enn hva en formell allianse kan tilby (Fudan, 2018). I andre tilfeller, som fra «*China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation*» fra 2017 (The People's Republic Of China, 2017), beskrives allianser som noe ødeleggende, og at sikkerhet og stabilitet oppnås gjennom åpenhet, inkludering og partnerskap med gjensidig utbytte.

Nyere kinesiske kommentarer og publiseringer vedrørende det sino-russiske samarbeidet trekker frem både en rekke felles, og en rekke divergerende meninger om hvordan samarbeidet kan tas til neste nivå. Konklusjonen blant de kinesiske analytikerne er at forholdet er gjensidig fordelaktig, og at landene nå er godt posisjonert på mange områder, spesielt til å redusere utviklingshindringer på den økonomiske fronten (Institut Montaigne, 2019, s. 2). Selv om akademikere og enkelte innenfor landets respektive eliter mener at forholdene ligger til rette for en allianse, gjenspeiler det ikke nødvendigvis de at det gjennomsnittlige synet er at en slik utvikling nødvendigvis er ønskelig (Hsiung, 2019).

I Russland diskuteres det stadig mer åpenlyst at et potensielt allianse-lignende partnerskap med Kina er interessant og ønskelig. Som eksempel kalte Putins tidligere utenrikspolitiske rådgiver Sergei Karaganov forholdet i dag for en kvasi-allianse, til tross for at han er kjent som en Kina-kritiker (Karaganov, 2018). Årsaken til at han kalte det en kvasi-allianse er at USA har valgt å behandle landene likt ved å føre containment-politikk mot begge to.

Containment-politikk går ut på å «*demme opp og holde tilbake...*» (Tvedt, 2018). Kineserne har tradisjonelt sett tonet ned sine offisielle beskrivelser av en eventuell allianse, men har også endret tone i senere tid. Som eksempel da Kinas forsvarsminister, Wei Fenghe, besøkte Russland i April 2018, sa han til pressen at hensikten med turen var å signalisere til USA at det militære samarbeidet mellom landene er tett og godt (Bin, 2018). I talen til Kinas utenriksminister Le Yucheng ved “*Meeting of the Eighth World Peace Forum*” fra 8. juli 2019 (Yucheng, 2019) nevnes Russland seks ganger med fokus på sitt strategiske partnerskap og et konkret handelsmål på \$200 MRD. Hsiung (2019) skriver at deler av den kinesiske eliten også snakker om formell allianse og eksemplifiserer med Professor Yan Xuetong ved Tsinghua Universitetet eller Zhang Wenmu ved Beihang Universitetet. De to professorene Yan Xuetong og Zhang Wenmu representerer på ingen måte et offisielt synspunkt, Xuetong, og hans meninger, blir av enkelte sett på som en person utenfor det gode selskap. Hsiung (2019, s. 35) skriver også at russiske forskere sine uttalelser og ytringer om en formell allianse snarere er et signal om ergelse ovenfor Vesten enn et reelt ønske om allianse.

Strategidokumenter og rapporter støtter også påstanden om en stadig åpnere retorikk. Et eksempel fra Russland kan være det offisielle russiske utenrikspolitiske konseptet fra 2016 (The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2016) der det står beskrevet prioriterte områder og målsetninger for Russland. Kina nevnes konkret fire ganger i dokumentet, to ganger indirekte (via organisasjoner som BRICS og RIC) i kapittelet som omhandler globale utfordringer, og to ganger direkte under kapittelet som tar for seg regionale

prioriteringer. Begrep som «...*equal, and trust-based partnership and strategic cooperation with the People's Republic of China...*» brukes i dokumentet. I den øvrige teksten er det viet mye plass til internasjonalt samarbeid og økonomisk samarbeid. I følge rapporten fra «*The China-Russia dialogue 2018*» (Fudan, 2018) har det sino-russiske partnerskapet fire kjernekaraktistikker:

- 1) Valgmuligheten til å utvikle bånd med tredjeparter,
- 2) nærhet, tillit, dybde og en effektivitet som overgår formelle allianser,
- 3) at forholdet har potensiale til å bli en selvstendig geopolitisk makt, og
- 4) at forholdet er adaptivt nok til å kunne adressere alle typer globale og regionale utfordringer, og likevel opprettholde fleksibilitet og strategisk stabilitet.

Dersom vi sammenligner karakteristikkene over med de fire egenskapene som Wilkins (2012) bruker i kapittel 3.1 til å beskrive strategisk partnerskap ser vi at de er sammenfallende.

Wilkins sitt første punkt sier at partnerskap er organisert rundt generell sikkerhet i maktkampen mellom stater, fremfor noe konkret som avskrekking eller krig mot en fiendtlig stat. Det finnes ikke en utpekt fiende, men partnerskapet kan likevel være opptatt av felles sikkerhetsutfordringer – eksempler på dette kan være terrorisme, separatisme eller fundamentalisme. Hans andre punkt sier at strategiske partnerskap er drevet av mål, og ikke trusler. Wilkins sitt tredje punkt sier at strategiske partnerskap tenderer til å være uformelle, med lav grad av forpliktelse, og det fjerde punktet sier at begrepet strategisk partnerskap stammer fra business-verden, og sikkerhet og økonomisk samarbeid er de mest fremtredende områdene. Lo (Lo, 2008) sin definisjon sammenfaller også med rapporten fra Fudan, og i tillegg trekker han frem at medlemmene i partnerskapet bør dele syn på verden og rollene deres i den.

Ved "*The Future of Arms Control and Non-Proliferation Regime*" i 2019 holdt direktør Fu Cong fra det kinesiske utenriksdepartementet en tale på en ikke-spredningskonferanse i Moskva. Han tok opp at USA prøver å begrense Kina og Russland, og at USA søker militær overlegenhet i verden og bidrar til et våpenkappløp (Ministry of Foreign Affairs the People's Republic of China, 2019). En eventuell dannelse av en formell militær allianse mellom Kina og Russland vil trolig være et resultat av økende press fra USA og Vesten mot begge land. Med en militær allianse menes her Osgood (1968, s. 17) eller (Snyder, 2007) sin definisjon: en formell avtale eller traktat basert på gjensidig militær støtte som følge av en tredjeparts angrep på Kina eller Russland, tilsvarende NATOs artikkel fem. En slik allianse inneholder

blant annet en felles forsvarspolitik, integrert militær kommandostruktur, felles utplassering av tropper og militærbaser. I tillegg vil det kreve komplekse fellesøvelser, høy grad av interoperabilitet og et velutviklet militært teknologisk forhold, herunder også felles anskaffelse og produksjon. I tillegg kommer et videreutviklet konsept for utveksling, utdanning og trening av militært personell (Hsiung, 2019). Ser vi til kapittel 4 så er det ikke slik at dagens samarbeid mellom Kina og Russland dekker de overnevnte elementene ved første blick. Samtidig er det ikke slik at forholdet trenger å dekke alle punktene for å utvikle seg i retning av en allianse, og landene er i dag nærmere hverandre enn på lenge. Sørheim og Knudsen (2018) tøyer begrepet allianse noe i deler sin definisjon sammenlignet med de mer tradisjonelle definisjonene beskrevet i kapittel 3. De skriver «...*kan også gå ut på felles formål i politikk og handelsforhold*». Liska (1962) sin definisjon inneholder «...*utfylle hverandres kapabiliteter...*», og åpner opp for en forståelse av begrepet som tilnærmer seg partnerskap. I forbindelse med Vostok-2018 kom det dog et tydelig budskap fra forsvarsminister Fenghe: «...*it doesn't mean China and Russia have a military alliance. Beijing will still stick to its rule of being a non-aligned country*» (Chan, 2018a).

Konklusjon

Retorikken som er beskrevet kan høres overbevisende ut, og fjerner den eventuelle tvilen om at det er et godt forhold mellom landene. Samtidig kan ikke retorikk oversettes direkte til handling uten sterk politisk vilje, investeringer og stabilitet. (Institut Montaigne, 2019, s. 3). Det tydeligste budskapet i retorikken er at ingen offisielle kilder benytter seg av begrepet allianse i kommunikasjonen sin, og at det i større grad fokuseres på samarbeid, partnerskap og inkludering.

5.3 Økonomisk samarbeid

Analyse

Sanksjoner fra Vesten etter krisen i Ukraina i 2014 har gjort det vanskeligere for Russland å drive handel og annet økonomisk samarbeid, spesielt innenfor energisektoren. Russland inviterte derfor Kina til å fylle gapet. Selv om sanksjonene mot Russland løftes i fremtiden, finnes det indikasjoner på at Russland ikke lenger ønsker å henvende seg mot Europa på samme måte som de gjorde på 1990-tallet. Kina kommer derfor til å omfatte en stadig større del av den russiske økonomien (Hsiung, 2019). Likevel er det ikke slik at Europa på noen måte er ute av bildet. Russland er EU sin fjerde største handelspartner, og EU er Russland sin

største handelspartner. Kina er den største import-kilden til EU, og det nest største eksportmarkedet (European Commission, 2019).

En bekymring Russland har er at de vil ende opp med å kun bli en råvareleverandør av olje, gass og landbruk. Dette vil bidra til Kinas vekst, og risikoen for at de overtar markedet for mer avanserte produkter. Samtidig er den russiske økonomien helt avhengige av olje- og gasseksport til Kina. I 2017 stod Kina for 14% av energiekporten (Downs, 2018). Energi er en essensiell del av samarbeidet deres, og gjør at Russland ikke lenger er like avhengige av vesten.

I forhold til økonomi og energidomenet kommer Russland til å være en hovedleverandør av råolje og naturgass til Kina. Kina kommer til å ha fått økt tilgang til utvinningen av råstoffer, eksempelvis i Sibir, men også med det kommende samarbeidet i Arktis. For Nord-Europa kommer det til å fortsette å bety en økende kinesisk tilstedeværelse i Arktis, med et økt engasjement mot olje og gass og infrastruktur for Nordøstpassasjen (Røseth, 2014).

Gassledninger fra Sibir og Altai vil gi Kina økt leveranse av naturgass. De nevnte prosjektene er store og langsiktige, og signaliserer langsiktige forpliktelser og avhengigheter fra begge sider (Hsiung, 2019). I tillegg vil Kina og Russland utvide samarbeidet sitt til områder som romfart og cyber. Kinesiske selskaper er fortsatt teknologisk underlegne mange av sine vestlige motparter, men har de siste årene gjort stor fremgang og kommer til å fortsette med det. Det vil derfor være meget kostbart å risikere åpen konflikt med USA og Vesten på vegne av Russland.

Begge nasjoner uttaler viktigheten av bruke multilaterale organisasjoner til å blant annet gi utviklingsland en stemme (Fudan, 2018), og gjenspeile endringen i maktbalansen i det internasjonale systemet. Kina har tradisjonelt sett jobbet bi-lateralt med enkelt-land for å øke egen innflytelse, men har hatt et gradvis skifte mot et mer regionalt fokus innenfor økonomi og handel. Med en økning i egen, og Russland sin relative makt, er trolig en av grunnene til dette at de ønsker å sende beroligende signaler til regionen. Ved å rydde plass til Russland i regionen sikrer Kina seg en noe trofast partner og en link til Europa utover den landet allerede har (Hsiung, 2019).

Ved å utvide SCO til å også inkludere India og Pakistan viser at de handling i tråd med uttalelsene sine. Et annet eksempel kan være fusjoneringen av Kinas Belt and Road initiative (BRI) og det russisk ledede Eurasian Economic Union (EAEU). Fusjoneringen er et grep som fjerner begrensninger, og er regionalt inkluderende i form av at man ikke lenger trenger å

velge mellom Kina og Russland (Jiapei & Zigu, 2019). Økt koordinasjon mellom Kinas BRI og Russlands EAEU (“*A Greater Eurasian Partnership*”) kan spille inn på på hva slags rolle Europa får i Eurasia. Flere av EAEU sine medlemsland, inkludert Russland, trenger investeringsmidler til å utvikle infrastruktur og transportnettverk. Kina kan tilby lån store med bedre vilkår enn hva Europa kan (Jiapei & Zigu, 2019). Dersom Kinas BRI blir en suksess, og Russland får en slags ledende rolle, vil Europas rolle i formingen av eurasiske økonomi og politikk reduseres. Der BRI og EAEU hovedsaklig ser vestover, oppfordrer Kina Russland til også å se mot Sibir og videre østover. Ved å utvinne de mangfoldige naturressursene som ligger der (olje, gass, mineraler, skogbruk), vil det kunne gi et økonomisk løft for Russland og fremme integreringen med Asia (Institut Montaigne, 2019, s. 3). Avtalen om sammenslåingene for å skape “*A Greater Eurasian Partnership*” (*China Briefing, 2018*) vil trolig materialisere seg til konkrete prosjekter. For eksempel vil SCO kunne endres til å bli et multilateralt overhode som Kina og Russland kan bruke til å styre alle sine Eurasiske prosjekter fra (Hsiung, 2019).

Konklusjon

Selv om sanksjonene mot Russland løftes i fremtiden, finnes det indikasjoner på at Russland ikke lenger ønsker å henvende seg mot Europa på samme måte som de gjorde på 1990-tallet. Kina kommer derfor til å omfatte en stadig større del av den russiske økonomien (Hsiung, 2019). Begge nasjoner uttaler viktigheten av bruke multilaterale organisasjoner, og ved å rydde plass til Russland i regionen sikrer Kina seg en noe trofast partner og en link til Europa utover den landet allerede har. Selv om Kina har hatt stor fremgang økonomisk og teknologisk er de fortsatt avhengige av andre markeder og teknologi. For å kunne modernisere ytterligere har landet opprettholdt et samarbeidsforhold med Vesten (European Commission, 2019). Det vil derfor være meget kostbart å risikere åpen konflikt med USA og Vesten på vegne av Russland. SCO vil kunne endres til å bli et multilateralt overhode som Kina og Russland kan bruke til å styre alle sine Eurasiske prosjekter fra (Hsiung, 2019).

5.4 Militært samarbeid

Analyse

Kina og Russland vil forsette å utvikle et enda tettere militært samarbeid. Dette vil gjøre at de kan utveksle sine mest avanserte våpen og teknologier, og gjennomføre stadig mer komplekse øvelser (Schwartz, 2017), (Goldstein, 2016) & (Weitz, 2015). Flere hevder at det militære samarbeidet og våpeneksporten har ført landene nærmere en potensiell allianse (Donaldson &

Donaldson, 2003). Noen hevder at Kina og Russland har brukt SCO til å danne et allianse-lignende rammeverk i den hensikt å balansere amerikansk tilstedeværelse i Sentral-Asia (Qingsong, 2013). Andre systemtiske gjennomganger argumenterer for at landene er på randen av en allianse. Som beskrevet i kapittel 4.3, har et kritisk utviklingsområde vært institusjonaliseringen av militære konsultasjoner og dialog på flere nivå (Korolev, 2018). I følge Alexander Korolev så er dybden og graden av det militære samarbeidet kommet dithen at det ligner en allianse, til tross for at landene ikke beskriver det slikt formelt. Walt (1987, s. 12-13) mente at stater kunne være villige til å samarbeide som allierte uten at de signerte et formelt dokument, og at dette ikke sa noe om grad av forpliktelse. Kinas militærmakt er i ferd med å forbigå Russland sitt, dersom vi ser bort fra atomvåpen, og nærme seg USA sin militærmakt på enkelte områder. Kina har som tidligere nevnt skaffet seg mye av det de trenger til å utvikle nasjonal kompetanse innenfor militærteknologi, doktrine og militærstrategi fra Russland. Det naturlige spørsmålet blir som Morgenthau (1973) stiller i kapittel 3.2 da *“hva slags merverdi bidrar en eventuell formell allianse med Russland til Kina?”*».

Et enda tettere militært samarbeid trolig vil medføre at felles marineøvelser som har funnet sted i Europa de senere årene (Middelhavet, Østersjøen) sannsynligvis kommer til å skje oftere. I fremtiden vil det også være mulig at det vil bli gjennomført felles marineøvelser i Barentshavet. Foreløpig er fellesøvelser i Barentshavet en indikasjon på dannelse av allianse (Hsiung, 2019). Selv om det militære samarbeidet utvikler seg videre i fremtiden, har Kina ingen interesse å engasjere seg i en militær konflikt i Europa. For Kina er hensikten med marineøvelser i Europa å bygge intern og ekstern tiltro til Kinas ambisjoner om å bli en global sjømakt. Enda viktigere er faktoren at Kinas strategiske interesser ligger i Stillehavsregionen, og landet er ikke villig til å bli dratt inn i en militær konfrontasjon i Europa på vegne av en annen stat – selv om det er Russland. Som vist tidligere så har det militære samarbeidet nådd et høyt nivå. Skulle det komme en større forverring i forholdene mellom Kina og USA, eller Russland og USA, kan man ikke se bort fra muligheten om en alliansedannelse (Meick, 2017). Dersom konkurransen blir for intens, eller trusselen øker nok, kan soft balancing endres til hard balancing (T. Paul, 2004, s. 3).

Et stabilt og langvarig sino-russisk samarbeid har gitt Kina og Russland muligheten til å fokusere ressursene sine på noe annet enn hverandre. Trygge og konfliktfrie grenseregioner gir begge landene en trygg *«strategic rear»*. For Kina vil fokuset være på konfliktene i Sør-

Kina havet og Taiwan, og for Russland vil fokuset ligge mot Europa og gamle Sovjetstater. Det kan argumenteres for at Russland ikke ville hatt muligheten til å annektere Krim i 2014 hadde det ikke vært for et godt forhold til Kina. Partnerskapet gjorde at Russland ikke trengte å opprettholde en sterk militær figur langs grenseområdene til Kina. Tilsvarende kan man argumentere med Kina. Sannsynligvis vil Kina og Russland fortsette med samme militære grenseprofil slik at begge er i stand til å avskrekke i regionen, og i sine strategiske interesseområder.

Konklusjon

Kina og Russland vil fortsette å utvikle et enda tettere militært samarbeid. Dette vil gjøre at de kan utveksle sine mest avanserte våpen og teknologier, og gjennomføre stadig mer komplekse øvelser (Schwartz, 2017), (Goldstein, 2016) & (Weitz, 2015). Kina utgjør ingen direkte trussel mot Europa, og det er lite som tyder på at Kina og Russland vil etablere en militærallianse med gjensidige forsvarsforpliktelser. Et stabilt og langvarig sino-russisk samarbeid har gitt Kina og Russland muligheten til å fokusere ressursene sine på noe annet enn hverandre. Trygge og konfliktfrie grenseregioner gir begge landene en trygg «strategic rear». Et godt naboskap med Russland gir Kina mulighet til å utvikle sjømakt og utfordre USAs tilstedeværelse i Asia, mens et godt partnerskap med Kina gir Russland mulighet til å konsentrere sine militære ressurser mot NATO. Skulle det komme en større forverring i forholdene mellom Kina og USA, eller Russland og USA, kan man ikke se bort fra muligheten om en alliansedannelse (Meick, 2017). Dersom konkurransen blir for intens, eller trusselen øker nok, kan soft balancing endres til hard balancing (T. Paul, 2004, s. 3).

5.5 Oppsummering

Selv om Kina og Russland i dag virker å være langt unna en formell allianse, kommer forholdet til å videreutvikle seg i fremtiden. Russland bekymrer seg for at de vil bli for avhengige av Kina, og at Beijing i større grad vil sette agendaen i forholdet deres. Landene har funnet en måte å samarbeide på som tilsynelatende fungerer under de nye geopolitiske forholdene, der Kina er storebror og Russland er junior i forholdet (Desheng & Qi, 2019).

Kinas vekst vil kunne skape utfordringer for Vesten, da de ønsker å endre internasjonale spilleregler og normer i egen favør (Hsiung, 2019). Samtidig så er ikke det sino-russiske samarbeidet en åpenlys anti-vestlig allianse, og de vil fortsette med soft balancing ovenfor

USA. Landene vil trolig oppføre seg i tråd med egne nasjonale interesser og bruke samarbeidet der det er gjensidig gunstig opp mot sine strategisk målsetninger.

Retorikken som brukes av begge landene kan høres overbevisende ut, og fjerner den eventuelle tvilen om at det er et godt forhold mellom landene. Samtidig kan ikke retorikk oversettes direkte til handling uten sterk politisk vilje, investeringer og stabilitet. (Institut MONTAIGNE, 2019, s. 3). Det tydeligste budskapet i retorikken er at ingen offisielle kilder benytter seg av begrepet allianse i kommunikasjonen sin, og at det i større grad fokuseres på samarbeid, partnerskap og inkludering.

Selv om sanksjonene mot Russland løftes i fremtiden, finnes det indikasjoner på at Russland ikke lenger ønsker å henvende seg mot Europa på samme måte som de gjorde på 1990-tallet. Kina kommer derfor til å omfatte en stadig større del av den russiske økonomien (Hsiung, 2019). Begge nasjoner uttaler viktigheten av bruke multilaterale organisasjoner, og ved å rydde plass til Russland i regionen sikrer Kina seg en noe trofast partner og en link til Europa utover den landet allerede har. Selv om Kina har hatt stor fremgang økonomisk og teknologisk er de fortsatt avhengige av andre markeder og teknologi. For å kunne modernisere ytterligere har landet opprettholdt et samarbeidsforhold med Vesten (European Commission, 2019). Det vil derfor være meget kostbart å risikere åpen konflikt med USA og Vesten på vegne av Russland. SCO vil kunne endres til å bli et multilateralt overhode som Kina og Russland kan bruke til å styre alle sine Eurasiske prosjekter fra (Hsiung, 2019).

Kina og Russland vil forsette å utvikle et enda tettere militært samarbeid. Dette vil gjøre at de kan utveksle sine mest avanserte våpen og teknologier, og gjennomføre stadig mer komplekse øvelser (Schwartz, 2017), (Goldstein, 2016) & (Weitz, 2015). Kina utgjør ingen direkte trussel mot Europa, og det er lite som tyder på at Kina og Russland vil etablere en militærallianse med gjensidige forsvarsforpliktelser. Et stabilt og langvarig sino-russisk samarbeid har gitt Kina og Russland muligheten til å fokusere ressursene sine på noe annet enn hverandre. Trygge og konfliktfrie grenseregioner gir begge landene en trygg «strategic rear». Et godt naboskap med Russland gir Kina mulighet til å utvikle sjømakt og utfordre USAs tilstedeværelse i Asia, mens et godt partnerskap med Kina gir Russland mulighet til å konsentrere sine militære ressurser mot NATO. Skulle det komme en større forverring i forholdene mellom Kina og USA, eller Russland og USA, kan man ikke se bort fra

muligheten om en alliansedannelse (Meick, 2017). Dersom konkurransen blir for intens, eller trusselen øker nok, kan soft balancing endres til hard balancing (T. Paul, 2004, s. 3).

6 Avslutning

Hensikten med denne studien har vært å undersøke samarbeidet mellom Russland og Kina, og belyse om det bilaterale forholdet kommer til å fortsette som et strategisk partnerskap, eller om det vil utvikle seg i retning av en allianse. Studien er gjennomført i lys av problemstillingen «*Kina og Russland – På vei mot en ny allianse?*».

Problemstillingen har vært belyst gjennom å svare på forskningsspørsmålene: «*hva som skiller partnerskap fra allianser?*», og «*hvilken retning samarbeidet mellom Kina og Russland vil kunne ta?*».

Det første forskningsspørsmålet, hvordan vi skiller mellom partnerskap og allianser, ble svart ut i kapittel 3 ved hjelp av en forventningsmodell som er komponert av ulike definisjoner innenfor samarbeid mellom stater. Den viser fem faktorer der staters opptreden kan plasseres og forme en profil for å kunne definere hvor dem er på skalaen.

Det andre forskningsspørsmålet, hvilken retning samarbeidet mellom Kina og Russland vil kunne ta, ble svart ut i kapittel 5. Hovedpunktene fra oppsummeringen sier at Kina og Russland trolig ikke vil danne en formell allianse. Istedet vil de fortsette å utvikle et funksjonelt og stabilt strategisk partnerskap som er tjener begge lands interesser gjensidig. Kina og Russland vil fortsette å bekymre seg over USA sin makt og innflytelse og opprettholde sin felles motstand mot hegemoniet. Ulike variabler vil kunne spille inn og påvirke dette, i tillegg til at det kan dukke opp uforutsette globale hendelser som terrorangrep, klimakrise eller finanskrise som kan påvirke forholdet mye på kort tid.

Litteraturliste

- Aljazeera. (2019, 19. september). Russia, China veto UN resolution calling for ceasefire in Syria. Hentet 4. november 2019 fra <https://www.aljazeera.com/indepth/features/chile-protests-students-woke-191127175718386.html>
- Barabonov, M., Kashin, V. & Makienko, K. (2012). *Shooting Star: China's Military Machine in the 21st Century* East View Press.
- BBC. (2013, 25. mars). China 'buys fighter jets and submarines from Russia'. Hentet 4. november 2019 fra <https://www.bbc.com/news/world-asia-21930280>
- Beijing, G. (2019, 20. mai 2015). "Made in China 2025" plan unveiled to boost manufacturing. *GB Times*. Hentet fra <https://gbtimes.com/made-china-2025-plan-unveiled-boost-manufacturing>
- Bekkevold, J. I. (2018a, 25.09.2018). I hele verden er Russland på vikende front som stormakt. Bare ikke i Arktis. *Dagbladet*. Hentet fra <https://www.dagbladet.no/kultur/i-hele-verden-er-russland-pa-vikende-front-som-stormakt-bare-ikke-i-arktis/70245042>
- Bekkevold, J. I. (2018b). Kina, Russland og Arktis. Kinas vekst gjør nordområdene enda viktigere for Russland. Hentet 20. november 2019 fra <https://www.dagsavisen.no/debatt/kina-russland-og-arktis-1.1205123>
- Bekkevold, J. I. & Lo, B. (2019). *Sino-Russian Relations in the 21st Century* Springer international Publishing AG.
- Bin, Y. (2005). China and Russia. Normalizing Their Strategic Partnership. I D. Shambaugh (Red.), *Power Shifts. China and Asia's New Dynamics*. Berkeley and San Francisco: University of California Press.
- Bin, Y. (2015a). China-Russia Relations: Tales of Two Parades, Two Drills, and Two Summits. *Comparative connections*. Hentet fra https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/1502qchina_russia.pdf
- Bin, Y. (2015b). Russias Pride and Chinas power. *Comparative connections*, 16(3). Hentet fra http://csis.org/files/publication/1403qchina_russia.pdf
- Bin, Y. (2018). Absorbing Shock and Awe: Trump Style, 20(1). Hentet fra <http://cc.pacforum.org/2018/05/absorbing-shock-and-awe-trump-style/>
- Blank, S. (2018). Toward a More Perfect Alliance: Russo-Chinese Ministerials in Moscow. *Eurasia Daily Monitor*, 15(59). Hentet fra <https://jamestown.org/program/toward-a-more-perfect-alliance-russo-chinese-ministerials-in-moscow/>
- Blasko, D. J. (2010). People's Liberation Army and People's Armed Police Ground Exercises with Foreign Forces, 2002–2009. *The PLA at Home and Abroad: Assessing the Operational Capabilities of China's Military*. Hentet fra <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/PUB995.pdf>
- Bolt, P. J. & Cross, S. N. (2018). *China, Russia and twenty-first century global geopolitics* Oxford university press.
- Chan, M. (2017, 10. mars). China's J-20 stealth fighter joins the People's Liberation Army air force. *South China Morning Post*. Hentet fra <https://www.scmp.com/news/china/article/2077732/chinas-j-20-stealth-fighter-flies-fighting-forces-says-state-media>
- Chan, M. (2018a, 23. august). China's elite troops head to Russia for massive Vostok 2018 war games. *South China Morning Post*. Hentet fra <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2161068/chinas-elite-troops-head-russia-massive-vostok-2018-war>

-
- Chan, M. (2018b, 29. august). Vostok 2018 war games: China's chance to learn Russia's military lessons from Syria. *South China Morning Post*. Hentet fra <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2161909/vostok-2018-war-games-chinas-chance-learn-russias>
- China Briefing. (2018). Xi and Putin Place the Greater Eurasian Partnership on the Path to Realization. Hentet 22. november 2019 fra <https://www.china-briefing.com/news/xi-putin-place-greater-urasian-partnership-path-realization/>
- China Chemical Industry News. (2019). Prospects for China-Russia deep energy cooperation. Hentet 15. november 2019 fra <http://www.zgsyqx.com/Html/?5025.html>
- China Military Online. (2016). Defense Ministry's regular press conference on September 29. Hentet 15 november 2019 fra http://eng.mod.gov.cn/DefenseNews/2016-09/29/content_4740052.htm
- China Petroleum Enterprise Association. (2019). Sino-Russian energy cooperation is promising 中俄能源深度合作大有可为. Hentet 18. november 2019 fra <http://www.zgsyqx.com/Html/?5025.html>
- China Social Sciences Network. (2019). Further deepen Sino-Russian economic and trade cooperation 进一步深化中俄经贸合作. *Chinese Social Sciences Today*(Issue). Hentet fra http://www.cssn.cn/zx/bwyc/201902/t20190214_4825053_2.shtml
- Clover, C. (2016, 3. november). Russia Resumes Advanced Weapons Sales to China. *Financial Times*. Hentet fra <https://www.ft.com/content/90b1ada2-a18e-11e6-86d5-4e36b35c3550>
- Collins, G. & Erickson, A. (2012a, 14. mai). Is China About To Get its Military Jet Engine Program Off The Ground? *The Wall street journal*. Hentet fra <https://blogs.wsj.com/chinarealtime/2012/05/14/is-china-about-to-get-its-military-jet-engine-program-off-the-ground/>
- Collins, G. & Erickson, A. (2012b, 9. desember). The 'Long Pole in the Tent': China's Military Jet Engines. *The Diplomat*(Issue). Hentet fra <http://thediplomat.com/2012/12/the-long-pole-in-the-tent-chinas-military-jet-engines/?allpages=yes>.
- Countryeconomy.com. (2019). *GDP - Gross Domestic Product* [Tabell]. Hentet fra <https://countryeconomy.com/gdp>
- Desheng, C. & Qi, R. (2019, 20.06.19). President Xi Jinping's state visit to Russia signals closer relations. *The Telegraph*, del 20.06.2019. Hentet fra <https://www.telegraph.co.uk/china-watch/politics/xi-jinping-russia-visit-marks-70-years-diplomacy/>
- Donaldson, J. A. & Donaldson, R. H. (2003). The Arms Trade in Russian-Chinese Relations: Identity, Domestic Politics, and Geopolitical Positioning. *International Studies Quarterly*, 47(4), 709-732. Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/227837405_The_Arms_Trade_in_Russian-Chinese_Relations_Identity_Domestic_Politics_and_Geopolitical_Positioning
- Downs, E. (2018, 28. mars). Russia not Saudi Arabia is China's main source of oil. Hentet 25. november 2019 fra <https://theasiadialogue.com/2018/03/28/the-new-king-of-chinas-crude-oil-imports-russia-and-the-competition-for-market-share-in-china/>
- DragonNewsru.com. (2018). Expert: Sino-Russian "hot politics but cold economy" is a stereotype. Hentet 20. november 2019 fra <http://www.dragonnewsru.com/dragons/73578.jhtml>
- Elmer, K. (2019). China, Russia set to double trade to US\$200 billion by 2024 with help of soybeans. *South China Morning Post*. Hentet fra

-
- <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3027932/china-russia-set-double-trade-us200-billion-2024-help-soybeans>
- Etterretningstjenesten. (2019). *Fokus 2019*. Forsvaret. Hentet fra https://forsvaret.no/fakta/_ForsvaretDocuments/fokus2019_web.pdf
- European Commission. (2019, 15. februar). Countries and regions. Hentet 22. november 2019 fra <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/>
- Fedder, E. H. (1968). The Concept of Alliance. *International Studies Quarterly*, 12(1), 65-86. <https://doi.org/10.2307/3013558>
- Flikke, G. (2018). Russia Challenges the West: 2014–2018. *Security Policy Library The Norwegian Atlantic Committee*, 1.
- Fortune Global 500. (2019). *Global 500*. Hentet fra <https://fortune.com/global500/2019/search/>
- Foster, R. (2012, 21. desember). Russia to Sell, Co-Produce Lada-Class Submarines to China. *IHS Janes's*(Issue). Hentet fra <http://www.janes.com/article/19682/russia-to-sell-co-produce-lada-class-submarines-to-china>
- Fritz, P. & Sweeney, K. (2004). Jumping on the bandwagon: An Interest-based Explanation for Great Power Alliance. *Journal of Politics*, 66(2), 428-429.
- Fudan. (2018). *China-Russia Dialogue 2018*. Institute of International Studies, Fudan University. Far East Institute of the Russian Academy of Sciences. Hentet fra http://www.iis.fudan.edu.cn/_upload/article/files/6c/c9/6358977b4e93949da10cb04b464f/b6383d5d-508f-4559-8fd3-6198455dd94f.pdf
- Gabuev, A. (2016). *Friends with Benefits?: Russian-Chinese Relations After the Ukraine Crisis* Carnegie Moscow Center.
- Global Times. (2019). New era China-Russia comprehensive strategic cooperative partnership. Hentet 25. november 2019 fra <https://opinion.huanqiu.com/article/9CaKrnKkO39>
- Goldstein, L. J. (2016). Watch Out: China and Russia are Working Together at Sea. Hentet fra <http://nationalinterest.org/blog/the-buzz/watch-out-china-russia-are-working-together-sea-15767>
- Guangcheng, X. (2009). The rise of China and Russia and the influence on Sino-Russian relations. *The Journal of Contemporary Asia-Pacific Studies*, 1.
- Hansen, E. E. (2018, 15. september). Aftenposten mener: Samarbeidet mellom Russland-Kina viser en verden i endring. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/leder/i/On9zLw/aftenposten-mener-samarbeidet-mellom-russland-kina-viser-en-verden-i-endring>
- Hearing On An Emerging China-Russia Axis? Implications for the United States In An Era Of Strategic Competition. (2019, 21. mars). I *United States-China Economic And Security Review Commission* (s. 244). Washington. Hentet fra <https://www.uscc.gov/sites/default/files/2019-10/March212019HearingTranscript.pdf>
- Ho, S. (2019). China's great slowdown: Economic growth slumps to 27-year low. Hentet 26. november 2019 fra <https://www.aljazeera.com/ajimpact/china-great-slowdown-economic-growth-slumps-27-year-191018035548056.html>
- Hongyuan, Y. & Yiming, S. (2018). The Evolution of Sino- Russian Energy Diplomacy 中俄能源外交的历史演进. *Area Studies and Global Development*, 3.
- Hsiung, C. W. (2018). *Too big to fail: China's Russia policy in the post-Cold War period* University of Oslo, Oslo.
- Hsiung, C. W. (2019). *Facing the "new normal": The strong and enduring Sino-Russian relationship and its implications for Europe* (UI paper). Stockholm: The Swedish

-
- Institute of International Affairs. Hentet fra <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2019/ui-paper-no.-3-2019.pdf>
- Hummel, A. W. (1989). China's Changing Relations with the U. S. and U. S. S. R. *Proceedings of the American Philosophical Society*, 133(1), 75-83. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/987163?seq=1>
- Hunwick, R. F. (2016, 8. august). How Chinese Learned to Stop Worrying and Love Their Military Again. Hentet 1. november 2019 fra <https://www.chinafile.com/media/how-chinese-learned-stop-worrying-and-love-their-military-again>
- Institut Montaigne. (2019, 20. November). China Trends #3. Hentet fra <https://www.institutmontaigne.org/en/blog/china-trends-3-china-and-russia-brothers-arms>
- International Monetary Fund. (2019). *Russian Federation*. Hentet fra <https://www.imf.org/en/Countries/RUS>
- Ioanes, E. (2019, 24. juli). Russia and China's first joint bomber patrol got a swift response from Japan and South Korea, but the message was intended for the US. *Business Insider*(Issue). Hentet fra <https://www.businessinsider.com/russia-china-islands-between-japan-and-south-korea-2019-7?r=US&IR=T>
- Isachenkov, V. & Bodeen, C. (2018, 8. juni). Putin: Cooperation with China at an 'unprecedented level'. *Washington Post*.
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* Cappelen Damm AS.
- Jennings, G. (2015, 7. mai). Russia and China to Develop New Heavy-Lift Helicopter. *IHS Jane's*(Issue). Hentet fra www.janes.com/article/51264/russia-and-china-to-develop-new-heavy-lift-helicopter
- Jianmin, W. (2012, 12. desember). Xi Jinping inspects the Guangzhou Theater. Hentet 7. november 2019 fra http://www.xinhuanet.com/politics/2012-12/12/c_114003822.htm
- Jiapei, W. & Ziguo, L. (2019). Connecting the BRI with Eurasian Economic Union is strategic choice of China, Russia. Hentet 10. november 2019 fra http://www.ciis.org.cn/english/2019-06/10/content_40780998.html
- Jordan, J. (2011, 4. juli). China Signs \$500 Million Russian Jet Engine Deal, Vedomosti Says. Hentet 1. november 2019 fra <http://www.bloomberg.com/news/articles/2011-07-04/china-signs-500-million-russian-jet-engine-deal-vedomosti-says>
- Karaganov, S. (2018). China and Russia are quasi allies... On strategic affairs Russia and India have serious conversations only at top level. *Russia in Global Affairs*. Hentet fra <https://eng.globalaffairs.ru/pubcol/China-and-Russia-are-quasi-allies--On-strategic-affairs-Russia-and-India-have-serious-conversations->
- Kegley, C. W. & Wittkopf, E. R. (2005). *World Politics: Trends and Transformation 10th Edition* (10th Edition. utg.)Wadsworth Publishing Co Inc.
- Korolev, A. (2018). On the Verge of an Alliance: Contemporary China-Russia Military Cooperation. *Asian Security*, 15(3), 233-252.
- Kremlin, T. (2019, 5. juni). Press statements following Russian-Chinese talks. I. Moscow: The Kremlin. Hentet fra <http://en.kremlin.ru/events/president/news/60672>
- Kuisong, Y. (2000). The Sino-Soviet Border Clash of 1969: From Zhenbao Island to Sino-American Rapprochement. I *Cold War History* (bd. 1, s. 21-52).
- LaGrone, S. (2014, 20. november 2014). Russia and China to Hold 2015 Naval Exercises in Mediterranean, Pacific. *USNI News*. Hentet fra <https://news.usni.org/2014/11/20/russia-china-hold-2015-naval-exercises-mediterranean-pacific>
- LaGrone, S. (2015). Two Chinese Warships Enter Black Sea, Reports Link Visit to Possible Chinese Frigate Sale to Russia. Hentet 9. november 2019 fra

-
- <http://news.usni.org/2015/05/05/two-chinese-warships-enter-black-sea-reports-link-visit-to-possible-chinese-frigate-sale-to-russia>
- Lin, J. & Singer, P. W. (2015, 20. februar). China's Most Powerful Aircraft Engine Ever Takes to the Sky. Hentet 6. november 2019 fra <http://www.popsci.com/chinas-new-more-powerful-aircraft-engine-ws-20-takes-sky>
- Liska, G. (1962). *Nations in Alliance: The Limits of Interdependence*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Lo, B. (2006). *Common Interests, contrasting perceptions*. CLSA. Asia-Pacific Markets. Asian Geopolitics. Special Report
- Lo, B. (2008). *Axis of Convenience: Moscow, Beijing, and the New Geopolitics* Brookings Institution.
- Lo, B. (2017). *A Wary Embrace: A Lowy Institute Paper: Penguin Special. What the China-Russia relationship means for the world*. Australia: Penguin Random House.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton & Company.
- Meick, E. (2017). *China-Russia Military-to-Military Relations: Moving Toward a Higher Level of Cooperation*. U.S.-China Economic and Security Review Commission.
- Merz, F. & Watanabe, L. (2019). CSS Analysis. *Security Policy*, 250.
- Ministry of Commerce of the People's Republic of China. (2019). Hentet 19. november 2019 fra http://www.gov.cn/xinwen/2019-01/10/content_5356819.htm
- Ministry of Defence of the Russian Federation. (2015). Russian Defence Minister had an appointment with Vice Chairman of the Central Military Commission of the People's Republic of China. Hentet 25. oktober 2019 fra http://eng.mil.ru/en/news_page/country/more.htm?id=12054707@egNews
- Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. (2001). Treaty of Good-Neighborliness and Friendly Cooperation Between the People's Republic of China and the Russian Federation. Hentet
- Ministry of Foreign Affairs the People's Republic of China. (2019). Remarks by H.E. Mr. Fu Cong, Director-General of the Department of Arms Control of the Ministry of Foreign Affairs of China on "The Future of Arms Control and Non-Proliferation Regime" at the 2019 Moscow Non-Proliferation Conference. Hentet 1. november 2019 fra https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/zyjh_665391/t1714403.shtml
- Minnick, W. (2009, 1. november 4. mai). Is China Stealing Russia's Su-33? . Hentet fra <http://minnickarticles.blogspot.com/2009/10/is-china-stealing-russias-su-33.html>
- Morgenthau, H. J. (1973). *Politics Among Nations: The struggle for power and peace*. New York: Alfred A. Knopf, Inc.
- Muraviev, A. D. (2014). Comrades in Arms: The Military-Strategic Aspects of China-Russia Relations. *Journal of Asian Security and International Affairs*, 1(2). Hentet fra <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/PUB1266.pdf>
- Niou, E. M. S. & Ordeshook, P. C. (1986). A Theory of the Balance of Power in International Systems. *The Journal of Conflict Resolution (1986-1998)*, 30(4). Hentet fra <https://sites.duke.edu/niou/files/2013/07/A-Theory-of-the-Balance-of-Power.pdf>
- Nitze, P. H. (1976). Deterring our deterrent. *Foreign policy*, 25, 195-210.
- Novichkov, N. (2014). Airshow China 2014: Russia to Supply China with More RD-93 Turbofans. Hentet 1. november 2019 fra <http://www.janes.com/article/45852/airshow-china-2014-russia-to-supply-china-with-more-rd-93-turbofans>
- NTB. (2018, 26. januar). Kina planlegger «polar silkevei» gjennom Arktis. *Stavanger Aftenblad*. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/utenriks/i/ddmy8B/kina-planlegger-polar-silkevei-gjennom-arktis>

-
- OBOR Europe. (2019). AIIB and OBOR. Hentet fra <https://www.oboreurope.com/en/beltandroad/aiib-and-obor/>
- Okano-Heijmans, M., Putten, F.-P. v. d. & Schaik, L. v. (2019, 8. februar). Welcoming And Resisting China's Growing Role In The UN. *Clingendael*(Issue). Hentet fra <https://www.clingendael.org/publication/welcoming-and-resisting-chinas-growing-role-un>
- Osgood, R. (1968). *Alliances and the American Policy*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Pape, R. A. (2005). Soft balancing against the United States. *International Security*, 30(1), 7-45.
- Paul, R. A. (2005). Soft balancing in the age of U.S. primacy. *International Security*, 30(1), 46-71.
- Paul, T. (2004). The Enduring Axioms of Balance of Power Theory. I T. V. Paul, J. Wirtz & M. Fortmann (Red.), *Balance of Power: Theory and Practice in the 21st Century* (s. 1-28). Stanford, CA: Stanford University Press.
- Peng, L. (2019). China's energy security and Sino-Russian energy cooperation 中国能源安全与中俄能源合作. *Modern Communication*, 10.
- Pierre, A. J. (2002). *Coalitions: Building and Maintenance. The Gulf War, Kosovo, Afghanistan, and the War on Terrorism*. Washington: Georgetown University Institute for the Study of Diplomacy.
- Putin, V. (2010). Russia and Europe: From an Analysis of Crisis Lessons to a New Partnership Agenda. Hentet 20. november 2019 fra <http://archive.premier.gov.ru/eng/events/news/13088/>
- Qingsong, W. (2013). Feeling Safe, Being Strong: China's Strategy of Soft Balancing through the Shanghai Cooperation Organization. *International Politics*, 50(5), 664-685.
- Reuters. (2019). Putin pushes idea of Russian gas supplies to China via Mongolia. Hentet 16. november 2019 fra <https://www.reuters.com/article/us-russia-china-mongolia-gas/putin-pushes-idea-of-russian-gas-supplies-to-china-via-mongolia-idUSKCN1VU19G>
- Rice, A. J. (1997). *Command and Control: The Essence of Coalition Warfare* Parameters.
- Roblin, S. (2016, 15. november 4. november). Russia's S-500: The Ultimate Weapon against American Missiles or Paper Tiger? Hentet fra <https://nationalinterest.org/blog/the-buzz/russias-s-500-the-ultimate-weapons-against-american-missiles-18294>
- RussianFederation. (2018). First Deputy Minister of Energy of the Russian Federation : Russia will always be a loyal partner in China's energy sector 俄 联邦能源部第一副部长:俄罗斯永远是中国能源领域忠实的合作伙伴. Hentet 20. november 2019 fra http://www.cnenergy.org/gj/gjft/201809/t20180912_694467.html
- Røseth, T. (2014). Russia's China Policy in the Arctic. *Strategic analysis*, 38(6), 841-859.
- Røseth, T. (2017). Russia's energy relations with China: passing the strategic threshold? *Eurasian Geography and Economics*, 58(1), 23-55. <https://doi.org/10.1080/15387216.2017.1304229>
- Samuelsen, R. J. & Lohne, J. (2016, 12. juli 2016). Internasjonal dom: Kina har krenket filippinsk suverenitet. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/verden/i/GPrBB/internasjonaldomkinahar-krenket-filippinsk-suverenitet>
- Schwartz, P. (2017). Special Forum. Russia-China Defense Cooperation: New Developments. Hentet 10. november 2019 fra <http://www.theasanforum.org/russia-china-defense-cooperation-new-developments/>

-
- Schweller, R. L. (1994). Bandwagoning for Profit: Bringing the Revisionist State Back In. *International Security*, 19(1), 72-107. <https://doi.org/10.2307/2539149>
- Scobell, A., Ratner, E. & Beckley, M. (2014). *China's Strategy Toward South and Central Asia. An Empty Fortress*. RAND Project AIR FORCE. Hentet fra https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR500/RR525/RAND_RR525.pdf
- Sheehan, M. (1996). *Balance of Power. History and Theory*. London: Routledge.
- SIPRI. (2019a). Arms transfers and military spending. Hentet 20. November 2019 fra <https://www.sipri.org/research/armament-and-disarmament/arms-transfers-and-military-spending/international-arms-transfers>
- SIPRI. (2019b). Military expenditure. Hentet 20/11 2019 fra <https://www.sipri.org/media/press-release/2019/world-military-expenditure-grows-18-trillion-2018>
- Smith, M. A. (2012). *Power in the Changing Global Order: The US, Russia and China*. Cambridge: Polity.
- Snyder, G. H. (1991). Review: Alliances, Balance and Stability. *International Organization*, 45(1), 121-142.
- Snyder, G. H. (2007). *Alliance politics*. New York: Cornell university press.
- Sputnik. (2016, 5. september). Russia Supports China's Stance on South China Sea. Hentet 25. november 2019 fra <https://sputniknews.com/world/201609051044988523-russia-china-putin/>
- Stokke, O. S. (2013). The Promise of Involvement: Asia in the Arctic. *Strategic analysis*, 37(4), 474-479.
- Sveriges Radio. (2017, 23. juli). Östersjöländerna skuggar rysk-kinesisk militärovning. Hentet 28. november 2019 fra <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6742958>
- Sørheim, K. & Knudsen, O. F. (2018). Allianse. Hentet 26.oktober 2019 fra <https://snl.no/allianse>
- Tanner, M. S. & Bellacqua, J. (2016). *China's Response to Terrorism*. CNA. Hentet fra https://www.cna.org/cna_files/pdf/IRM-2016-U-013542-Final.pdf
- TASS. (2015, 20. august). Chinese naval ships head to Russian Vladivostok for joint exercise. Hentet 25. november 2019 fra <https://tass.com/russia/815384>
- TASS. (2019). Russia, China to discuss foreign media interference in domestic affairs. Hentet 5. november 2019 fra <https://tass.com/world/1076864>
- The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation. (2016). *Foreign Policy Concept of the Russian Federation*. https://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptlCk6B6Z29/content/id/2542248. Hentet fra https://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptlCk6B6Z29/content/id/2542248
- The Moscow Times. (2019). Russians Most Likely to View China Positively Among Major Countries – Pew. Hentet fra <https://www.themoscowtimes.com/2019/10/03/russians-most-likely-to-view-china-positively-among-major-countries-pew-a67567>
- The People's Republic Of China. (2017). *White Paper: China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation*. Beijing.
- The World Bank. (2019). *GDP (current US\$)* [Tabell]. Hentet fra https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?most_recent_value_desc=true&view=chart
- Thomas, I. Q. R. (1997). *The Promise of Alliance. NATO and the Political Imagination*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers Inc.

-
- Thomassen, O. J. (2012). På tide med en vending mot «offentlig sosiologi» i norsk arbeidslivsforskning? *Sosiologisk tidsskrift*, 20(2), 160-179.
- Titarenko, M., Petrovsky, V., Portyakov, V., Ostrovsky, A. & Kovalevskaya, V. (2015). Development of Russian-Chinese Trade, Economic, Financial and Cross-Border Relations. *Moscow: The Russian International Affairs Council*, 10.
- Trigkas, V. (2014). Is China A Lonely Diva? *The Diplomat*(Issue). Hentet fra <https://thediplomat.com/2014/09/is-china-a-lonely-diva/>
- Tunsjø, Ø. (2018). *The Return of Bipolarity in World Politics: China, the United States, and Geostructural Realism*. New York: Colombia University Press.
- Tvedt, K. A. (2018). containment-politikk. I. Store Norske Leksikon. Hentet fra <https://snl.no/containment-politikk>
- U.S.-China Economic and Security Review Commission. (2015a). *Report to Congress*. Hentet fra https://www.uscc.gov/sites/default/files/annual_reports/2015%20Executive%20Summary%20and%20Recommendations.pdf
- U.S.-China Economic and Security Review Commission. (2015b). *The Security Dimension of the China-Central Asia Relationship: China's Military Engagement with Central Asian Countries. Testimony of Dr. Niklas Swanström, Director of the Institute for Security & Development Policy*. https://www.uscc.gov/sites/default/files/Swanstrom%20Testimony_3.18.15.pdf: Institute for Security & Development Policy. Hentet fra https://www.uscc.gov/sites/default/files/Swanstrom%20Testimony_3.18.15.pdf
- Ulriksen, S. (2019). Bjørnen og dragen. Hentet 4. oktober 2019 fra <https://www.bt.no/btmeninger/kommentar/i/1nwEee/bjoernen-og-dragen>
- US Naval Institute Staff. (2015, 27. oktober). China's Military Built with Cloned Weapons. Hentet 5. november 2019 fra <https://news.usni.org/2015/10/27/chinas-military-built-with-cloned-weapons>
- Vartdal, R. (2018, 11. september). Difor er Kina med i russisk storøving. *NRK.no*. Hentet fra <https://www.nrk.no/urix/difor-er-kina-med-i-russisk-storoving-1.14203367>
- Walt, S. M. (1987). *The Origin of Alliances*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Waltz, K. N. (1979). *Theory of International Politics*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.
- Waltz, K. N. (2000). Structural Realism after the Cold War. *International Security*, 25(1), 5-41. <https://doi.org/10.1162/016228800560372>
- Ward, M. D. (1982). *Research Gaps in Alliance Dynamics*. Denver: University of Denver Press.
- Weitz, R. (2015). Parsing Chinese-Russian Military Exercises. Hentet 4. november 2019 fra <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/PUB1266.pdf>
- Wenhua, L. (2018). Russia will always be a loyal partner in China's energy sector. Hentet 20. november 2019 fra http://www.cnenergy.org/gj/gjft/201809/t20180912_694467.html
- Wilkins, T. S. (2012). Alignment, not Alliance: The Shifting Paradigm of International Security Cooperation? *Contemporary Security Policy*, 29(2), 358-383.
- Woodman, S. (1997). *Beyond Armageddon? The Shape of Conflict in the Twenty First Century*. London: Macmillan.
- Xinhua. (2019). China, Russia eye closer sci-tech cooperation, agree to expand trade ties. Hentet 20. november 2019 fra <http://en.people.cn/n3/2019/0918/c90000-9615724.html>
- Yucheng, L. (2019). *China's Foreign Policy in a Fast Changing World*:

Mission and Responsibility.

www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/zyjh_665391/t1679454.shtml: People's Republic of China.

Yujun, F. (2018). New Changes in the International Energy Strategy and Sino-Russian Energy Cooperation. *Russian Central Asian & East European Market*, 3. Hentet fra <http://www.iis.fudan.edu.cn/34/e4/c6852a144612/page.htm>

Ze, S. (2016). Promote Sino-Russian energy cooperation to historic high 推动中俄能源合作迈上新历史高位. Hentet 15. november 2019 fra http://www.xinhuanet.com/world/2016-06/06/c_129041476.htm

Zheng, S. (2019, 6. september 2019). Russia and China should be allowed to join G7, says Vladimir Putin. *South China Morning Post*. Hentet fra <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3026100/russia-and-china-should-be-allowed-join-g7-says-vladimir-putin>